PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO (ketvirtoji išplėstinė kolegija) SPRENDIMAS

2007 m. liepos 11 d. *

Byloje T-170/06

Alrosa Company Ltd, įsteigta Mirne (Rusija), atstovaujama advokatų R. Subiotto, S. Mobley ir K. Jones,

ieškovė,

prieš

Europos Bendrijų Komisiją, atstovaujamą F. Castillo de la Torre, A. Whelan ir R. Sauer,

atsakovę,

dėl 2006 m. vasario 22 d. Komisijos sprendimo 2006/520/EB dėl procedūros pagal (EB) 82 straipsnį ir EEE susitarimo 54 straipsnį (Byla COMP/B-2/38.381 – *De Beers*) (OL L 205, 2006, p. 24), kuriuo pripažįstami privalomais *De Beers* įsipareigojimai pasibaigus laipsniškam pirkimų apimties mažinimui nuo 2006 m. iki 2008 m. nutraukti neapdorotų deimantų iš *Alrosa* pirkimą nuo 2009 m. ir užbaigiama procedūra pagal 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisy-

* Bylos kalba: anglų.

klių, nustatytų (EB) 81 ir (EB) 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1) 9 straipsnį, panaikinimo

EUROPOS BENDRIJŲ PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS
(ketvirtoji išplėstinė kolegija),

kurį sudaro pirmininkas H. Legal, teisėjai I. Wiszniewska-Białecka, V. Vadapalas, E. Moavero Milanesi ir N. Wahl,

posėdžio sekretorė K. Pocheć, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2007 m. balandžio 19 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Teisinės ir faktinės bylos aplinkybės

Teisinis pagrindas

Reglamentas Nr. 1/2003

1 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 (EB) ir 82 (EB) straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1) taikomas nuo 2004 m. gegužės 1 dienos.

2 Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Kai Komisija, veikdama skundo pagrindu ar savo iniciatyva, nustato Sutarties 81 straipsnio ar 82 straipsnio pažeidimą, ji gali priimti sprendimą, reikalaujantį, kad įmonės ar įmonių asociacijos nutrauktų pažeidimą. Tuo tikslu ji gali skirti įmonei ar įmonių asociacijai bet kokią elgesio ar struktūrinę koreguojančią priemonę, proporcingą įvykdytam pažeidimui ir būtiną pažeidimui veiksmingai nutraukti. Struktūrinės priemonės gali būti skiriamos tik tuo atveju, jei nėra lygiai taip pat veiksmingos elgesio priemonės arba jei lygiai taip veiksminga elgesio priemonė būtų įmonei didesnė našta nei struktūrinė. Komisija taip pat gali konstatuoti, kad pažeidimas padarytas praeityje, jei ji turi teisėtą interesą tai daryti."

3 Pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį:

„1. Jei Komisija ketina priimti sprendimą, reikalaujantį, kad pažeidimas būtų nutrauktas, o įmonės pasiūlo savo įsipareigojimus dėl Komisijos išankstiniame vertinime iškeltų problemų, Komisija savo sprendimu gali padaryti šiuos įsipareigojimus privalomus įmonėms. Toks sprendimas priimamas nustatytam laikotarpiui ir jame daroma išvada, kad tolesniems Komisijos veiksmams nebėra pagrindo.

2. Komisija gali atnaujinti procesą gavusi prašymą arba savo iniciatyva, jei:

a) iš esmės pasikeitė kuris nors faktas, kuriuo sprendimas buvo grindžiamas;

b) įmonės nesilaiko savo įsipareigojimų; ar

c) sprendimas buvo pagrįstas šalių pateikta neišsamia, neteisinga ar klaidinančia informacija.“

4 Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnyje numatyta:

„1. Komisija, prieš priimdama sprendimus, kaip numatyta 7, 8, 23 straipsniuose ir 24 straipsnio 2 dalyje, suteikia įmonėms ar įmonių asociacijoms, esančioms Komisijos nagrinėjamos bylos subjektu, galimybę būti išklausytoms klausimais, dėl kurių Komisija buvo pareiškusi prieštaravimus. Komisija grindžia savo sprendimus tik tais prieštaravimais, dėl kurių suinteresuotos šalys galėjo pareikšti pastabų. <…>

2. Proceso metu turi būti gerbiama šalių teisė į gynybą. Šalys turi teisę susipažinti su Komisijos bylos medžiaga atsižvelgiant į teisėtą įmonių interesą apsaugoti savo verslo paslaptis. <…>

3. Jei Komisija laiko esant reikalinga, ji gali išklausyti ir kitus fizinius ar juridinius asmenis. Tokių asmenų pareiškimai dėl išklausymo patenkinami, jei jie parodo esant pakankamai suinteresuotumo. <…>

4. Komisija, ketindama priimti sprendimą pagal 9 ar 10 straipsnį, paskelbia glaustą bylos santrauką ir pagrindinius įsipareigojimus ar siūlomus veiksmus. Suinteresuoti tretieji asmenys gali pateikti savo pastabas per Komisijos paskelbtą laikotarpį, kuris negali būti trumpesnis nei vienas mėnuo. Skelbiant minėtą informaciją atsižvelgiama į teisėtą įmonių interesą apsaugoti savo verslo paslaptis.“

Reglamentas Nr. 773/2004

5 2004 m. balandžio 7 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 773/2004 dėl bylų nagrinėjimo Komisijoje pagal (EB) 81 ir (EB) 82 straipsnius tvarkos (OL L 123, 2004, p. 18) buvo priimtas pagal Reglamento Nr. 1/2003 33 straipsnį. Jis įsigaliojo 2004 m. gegužės 1 dieną.

6 Reglamento (EB) Nr. 773/2004 10 straipsnyje, be kita ko, numatyta:

„1. Komisija raštu informuoja suinteresuotas šalis apie joms pateiktus prieštaravimus. Kiekvienai jų pateikiamas pareiškimas dėl prieštaravimų.

2. Pateikdama suinteresuotoms šalims pareiškimą dėl prieštaravimų Komisija gali nustatyti terminą, per kurį šios šalys gali raštu pateikti savo požiūrį. Komisija nėra įpareigota atsižvelgti į pareiškimus raštu, gautus pasibaigus nustatytam terminui. <…>“

7 Reglamento Nr. 773/2004 15 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Jei reikalaujama, Komisija suteikia prieigą prie bylos šalims, kurioms ji pateikė pareiškimą dėl prieštaravimų. Prieiga suteikiama po pranešimo apie pareiškimą dėl prieštaravimų.“

2. *Faktinės bylos aplinkybės*

8 *Alrosa Company Ltd* (toliau – *Alrosa*) yra Mirne (Rusija) įsteigta bendrovė. Ji veikia pasaulinėje neapdorotų deimantų gamybos ir tiekimo rinkoje, kurioje užima antrąją vietą. *Alrosa* iš esmės veikia Rusijoje. Ten ji vykdo tyrinėjimo, gavybos, vertinimo ir tiekimo veiklą bei veiklą juvelyrinių dirbinių pramonės srityje.

9 *De Beers SA* (toliau – *De Beers*) yra Liuksemburge (Liuksemburgas) įsteigta bendrovė. *De Beers* grupė, kurios pagrindinė holdingo bendrovė yra *De Beers SA*, taip pat veikia pasaulinėje neapdorotų deimantų gamybos ir tiekimo rinkoje, kurioje ši grupė užima pirmąją vietą. *De Beers* grupė iš esmės veikia Pietų Afrikoje, Botsvanoje, Namibijoje ir Tanzanijoje bei Jungtinėje Karalystėje. Ji minėtose šalyse vykdo tyrinėjimo, gavybos, vertinimo, tiekimo, prekybos ir gamybos veiklą bei veiklą, apimančią visą deimantų tiekimo grandinę, juvelyrinių dirbinių pramonės srityje.

10 2002 m. kovo 5 d. *Alrosa* ir *De Beers* pranešė Komisijai apie 2001 m. gruodžio 17 d. tarp *Alrosa* ir dviejų ir *De Beers* grupės dukterinių bendrovių *City and West East Limited* bei *De Beers Centenary AG* sudarytą susitarimą (toliau – susitarimas, apie kurį pranešta) siekdamos, kad būtų priimtas sprendimas dėl pažeidimo nebuvimo arba dėl išimties taikymo pagal 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamentą Nr. 17, pirmąjį reglamentą, įgyvendinantį Sutarties (81) ir (82) straipsnius (OL 13, 1962, p. 204).

11 Šio ilgainiui susiklosčiusių komercinių *Alrosa* ir *De Beers* santykių kontekste sudaryto susitarimo pagrindinis dalykas buvo neapdorotų deimantų tiekimas.

12 Susitarimas buvo sudarytas penkerių metų laikotarpiui, turėjusiam pagal šio susitarimo 12 straipsnį prasidėti nuo Komisijos patvirtinimo kontrahentams, kad jis „nepažeidžia EB 81 straipsnio 1 dalies arba jam taikoma EB 81 straipsnio 3 dalyje nustatyta išimtis ir kaip nors kitaip nepažeidžia EB 82 straipsnio“.

13 Per šį laikotarpį *Alrosa* įsipareigojo *De Beers* parduoti Rusijoje pagamintus natūralius neapdorotus deimantus už 800 milijonų JAV dolerių (USD) per metus, o *De Beers* įsipareigojo juos nupirkti, kaip buvo numatyta susitarimo, apie kurį pranešta, 2.1.1 straipsnyje. Vis dėlto ketvirtaisiais ir penktaisiais metais *Alrosa* pagal susitarimo 2.1.2 straipsnį galėjo šią sumą sumažinti iki 700 milijonų USD. 800 milijonų USD suma, nustatyta pagal kainas, galiojusias sudarant susitarimą, apie kurį pranešta, atitiko maždaug pusę metinės *Alrosa* produkcijos bei jos visą už Nepriklausomų Valstybių Sandraugos (NVS) ribų eksportuojamą produkciją.

14 2003 m. sausio 14 d. Komisija išsiuntė pranešimą apie kaltinimus Nr. COMP/E-3/38.381 ieškovei ir *De Beers*, kuriame teigė, kad susitarimas, apie kurį pranešta, gali būti laikomas EB 81 straipsnio 1 dalyje uždraustu antikonkurenciniu susitarimu, kuriam negalima taikyti EB 81 straipsnio 3 dalyje numatytos išimties. Tą pačią dieną ji išsiuntė atskirą pranešimą apie kaltinimus Nr. COMP/E-2/38.381 *De Beers*, kuriame ji teigė, kad susitarimas gali būti laikomas EB 82 straipsnyje uždraustu piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi.

15 2003 m. kovo 31 d. *Alrosa* ir *De Beers* pateikė Komisijai bendras pastabas raštu, atsakydamos į byloje COMP/E-3/38.381 pateiktą pranešimą apie kaltinimus.

16 2003 m. liepos 1 d. Komisija išsiuntė papildomą pranešimą apie kaltinimus ieškovei ir *De Beers*, kuriame teigė, kad susitarimas, apie kurį pranešta, taip pat gali būti laikomas Europos Ekonominės Erdvės (EEE) susitarimo 53 straipsnio 1 dalyje uždraustu antikonkurenciniu susitarimu, kuriam negalima taikyti EEE susitarimo 53 straipsnio 3 dalyje numatytos išimties. Tą pačią dieną ji išsiuntė papildomą atskirą pranešimą apie kaltinimus *De Beers*, kuriame teigiama, jog susitarimas, apie kurį pranešta, taip pat gali būti laikomas EEE susitarimo 54 straipsnyje uždraustu piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi.

17 2003 m. liepos 7 d. Komisija išklausė ieškovės ir *De Beers* žodžiu pateiktas pastabas.

18 2003 m. rugsėjo 12 d. ieškovė pasiūlė įsipareigojimus palaipsniui sumažinti *De Beers* parduodamų neapdorotų deimantų kiekį šeštaisiais metais po susitarimo, apie kurį pranešta, įsigaliojimo, o nuo 2013 m. daugiau neparduoti *De Beers* neapdorotų deimantų. Vėliau *Alrosa* atšaukė savo įsipareigojimus.

19 2004 m. gruodžio 14 d. ieškovė ir *De Beers* bendrai pateikė įsipareigojimus (toliau – bendri įsipareigojimai), skirtus problemoms, apie kurias jas informavo Komisija, pašalinti. Šiais bendrais įsipareigojimais numatyta palaipsniui sumažinti *Alrosa* neapdorotų deimantų pardavimą *De Beers*, kurio vertė turėjo sumažėti nuo 700 milijonų USD 2005 m. iki 275 milijonų USD 2010 m., ir vėliau laikytis šios aukščiausių kainų ribos.

20 2005 m. birželio 3 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* buvo paskelbtas „pranešimas <...> byloje COMP/E-2/38.381 – *De Beers-Alrosa*“ (OL C 136, p. 32, toliau – trumpas pranešimas). Jame Komisija nurodė, kad nagrinėdama susitarimą EB 81, EB 82, EEE susitarimo 53 ir 54 straipsnių atžvilgiu gavo *Alrosa* ir *De Beers* įsipareigojimus (1 punktas), pateikė bylos santrauką (3–10 punktai) ir aprašė pasiūlytus įsipareigojimus (11–15 punktai). Ji taip pat pasiūlė suinteresuotosioms trečiosioms šalims per mėnesį jai pateikti savo pastabas (2 ir 17 punktai) ir nurodė, kad ketina priimti sprendimą, kuriuo pasiūlytus įsipareigojimus pripažintų privalomais, laikydamasi įsipareigojimo atsižvelgti į šio rinkos tyrimo rezultatą (2 ir 16 punktai).

21 Po šio paskelbimo 21 trečioji suinteresuotoji šalis pateikė Komisijai pastabas, apie kurias ši 2005 m. spalio 27 d. informavo *Alrosa* ir *De Beers*. Per šį susirinkimą Komisija taip pat pasiūlė šalims iki 2005 m. lapkričio mėnesio pabaigos pateikti jai naujus bendrus įsipareigojimus nuo 2009 m nutraukti komercinius santykius.

22 2006 m. sausio 25 d. *De Beers* atskirai pateikė įsipareigojimus (toliau – *De Beers* individualūs įsipareigojimai), skirtus Komisijos, atsižvelgiant į rinkos tyrimo rezultatus, nurodytoms problemoms pašalinti. Šiuose *De Beers* individualiuose įsipareigojimuose buvo numatyta palaipsniui mažinti *Alrosa* neapdorotų deimantų pardavimą, kurio vertė turėjo sumažėti nuo 600 milijonų USD 2006 m. iki 400 milijonų USD 2008 m., *De Beers* ir vėliau visai jį nutraukti.

23 2006 m. sausio 26 d. Komisija ieškovei perdavė *De Beers* individualių įsipareigojimų ištrauką ir pasiūlė jai pateikti savo pastabas šiuo klausimu. Ji ieškovei taip pat perdavė trečiųjų šalių komentarų nekonfidencialių versijų kopiją.

24 Po to ieškovė ir Komisija pasikeitė nuomonėmis dėl tam tikrų Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnyje numatytų procedūros aspektų ir jų reikšmės šioje byloje. Iš esmės buvo aptariami prieigos prie bylos medžiagos, taip pat teisės į gynybą, ir ypač teisės būti išklausytam, klausimai. Be to, savo 2006 m. vasario 6 d. laiške ieškovė pateikė komentarus dėl *De Beers* individualių įsipareigojimų ir dėl trečiųjų šalių pastabų.

25 2006 m. vasario 22 d. Komisija priėmė Sprendimą 2006/520/EEB dėl EB (82) straipsnio ir EEE susitarimo 54 straipsnio taikymo (Byla COMP/B-2/38.381 – *De Beers*) (OL L 205, p. 24, toliau – sprendimas).

26 Sprendimo 1 straipsnyje numatyta, kad „priede nurodyti įsipareigojimai yra privalomi *De Beers*“, o 2 straipsnyje, kad „šioje byloje pradėta procedūra yra baigta“ (Neoficialus vertimas).

Procesas ir šalių reikalavimai

Procesas

27 2006 m. birželio 29 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateiktu pareiškimu *Alrosa* pareiškė šį ieškinį.

28 Atskiru dokumentu, pateiktu kanceliarijai tą pačią dieną, ji paprašė Pirmosios instancijos teismo sprendimą priimti pagal pagreitintą procedūrą, taikant Procedūros reglamento 76a straipsnio 1 dalį.

29 2006 m. rugpjūčio 16 d. Komisija pateikė savo atsiliepimą į ieškinį.

30 2006 m. rugsėjo 14 d. Sprendimu Pirmosios instancijos teismas (ketvirtoji kolegija), išklausęs Komisiją ir atsižvelgęs į ypatingą skubą bei į bylos aplinkybes, patenkino ieškovės prašymą nagrinėti ieškinį pagreitinta tvarka.

31 2006 m. rugsėjo 28 d. laišku Pirmosios instancijos teismas (ketvirtoji kolegija), taikydamas Procedūros reglamento 49 ir 64 straipsnius, paprašė Komisijos pateikti 2003 m. sausio 14 d. ir liepos 1 d. *De Beers* pagal EB 82 straipsnį ir EEE susitarimo 54 straipsnį pateiktus pranešimus apie kaltinimus. Komisija įvykdė šią proceso organizavimo priemonę per nustatytą terminą.

32 2006 m. spalio 9 d. Sprendimu, išklausęs šalis, Pirmosios instancijos teismas, taikydamas Procedūros reglamento 14 straipsnio 1 dalį ir 51 straipsnio 1 dalį, perdavė bylą ketvirtajai išplėstinei kolegijai.

33 Per 2007 m. balandžio 19 d. posėdį buvo išklausytos šalių kalbos ir jų atsakymai į Pirmosios instancijos teismo užduotus klausimus.

34 *Alrosa* Pirmosios instancijos teismo prašo:

— panaikinti sprendimą,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

35 Komisija Pirmosios instancijos teismo prašo:

— atmesti ieškinį kaip nepagrįstą,

— priteisti iš *Alrosa* bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

Dėl priimtinumo

36 Pastebėdama, kad EB 82 straipsnis ir EEE susitarimo 54 straipsnis gali būti taikomi tik dominuojančioje padėtyje esančioms įmonėms, kad taip nėra *Alrosa* atveju ir kad todėl ji negali būti laikoma nei šalimi, susijusia su procedūra, kurioje buvo priimtas sprendimas, nei būti jo adresatė, Komisija neginčija ieškinio priimtinumo, nes jis yra pagrįstas tuo, jog ieškovė yra tiesiogiai ir konkrečiai susijusi su sprendimu.

37 Vis dėlto, kadangi ieškinio priimtinumo klausimas yra viešosios tvarkos klausimas, remiantis Procedūros reglamento 113 straipsniu, reikia jį nagrinėti savo iniciatyva (žr. 1993 m. kovo 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *CIRFS ir kt. prieš Komisiją*, C-313/90, Rink. p. I-1125, 23 punktą).

38 Kadangi ieškovė nebuvo sprendimo adresatė, šiuo atžvilgiu reikia nustatyti, ar sprendimas yra tiesiogiai ir konkrečiai su ja susijęs EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos prasme.

39 Šioje byloje pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 1 dalį sprendimu pripažįstami privalomais *De Beers* pasiūlyti įsipareigojimai apriboti savo neapdorotų deimantų pirkimą iš *Alrosa* iki tam tikros sumos 2006–2008 m. ir nuo 2009 metų tiesiogiai arba netiesiogiai nebepirkti neapdorotų deimantų iš *Alrosa*. Tiek, kiek jis apriboja *De Beers* galimybę įsigyti neapdorotų deimantų iš *Alrosa*, sprendimas sukelia tiesioginį poveikį pastarosios teisinei padėčiai. Todėl šis sprendimas yra tiesiogiai susijęs su ieškove.

40 Sprendimas yra taip pat konkrečiai susijęs su ieškove, nes jis buvo priimtas pasibaigus procedūrai, kurioje *Alrosa* buvo pagrindinė dalyvė, nes jame ji aiškiai minima, juo siekiama nutraukti ilgalaikius komercinius santykius, kuriuos *Alrosa* palaiko su *De Beers*, ir jis gali iš esmės paveikti jos konkurencinę padėtį neapdorotų deimantų tiekimo ir gamybos rinkose (šiuo atžvilgiu žr. 1998 m. kovo 31 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-68/94 ir C-30/95, Rink. p. I-1375, 54–56 punktus).

41 Todėl ieškovė gali ginčyti sprendimo teisėtumą EB 230 straipsnio ketvirtosios pastraipos pagrindu.

2. *Dėl esmės*

42 Ieškovės ieškiniui pagrįsti pateikti argumentai susiję su trimis pagrindais, kuriuose teigiama, pirma, kad buvo pažeista teisė būti išklausytam, antra, kad sprendimu buvo

pažeistas Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnis, draudžiantis neribotam laikotarpiui atitinkamai įmonei nustatyti įsipareigojimus, kuriuos ji prisiėmė nesavanoriškai, trečia, galiausiai, kad pažeidžiant Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį, EB 82 straipsnį ir sutarčių sudarymo laisvės bei proporcingumo principus nustatyti privalomi įsipareigojimai yra per griežti.

43 Šios bylos aplinkybėmis pirmiausia reikia kartu nagrinėti antrąjį ir trečiąjį ieškinio pagrindus.

Dėl ieškinio pagrindų, susijusių su Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio, EB 82 straipsnio, sutarčių sudarymo laisvės ir proporcingumo principo pažeidimu

Šalių argumentai

44 Ieškovė pirmiausia teigia, kad sprendimas pažeidžia Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį, nes juo tik vienos iš dviejų šioje byloje aptariamų įmonių pasiūlyti įsipareigojimai, t. y. *De Beers* individualūs įsipareigojimai, pripažįstami privalomais ir tai daroma neribotam laikotarpiui.

45 Pirmasis Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio sakinys Komisijai ir su konkurencijos taisyklių taikymo procedūra susijusiai įmonei arba įmonėms suteikia galimybę pasiekti abipusiškai naudingą jų nesutarimo sprendimą. Vadovaujantis tokia logika, kai su minėta procedūra yra susijusios kelios įmonės ir jos bendrai pateikia įsipareigojimus Komisijai, pastaroji gali sutikti ir pripažinti privalomais tik bendrus įsipareigojimus, o ne vienos iš jų individualiai pasiūlytus įsipareigojimus. Šioje byloje ieškovė

turėjo būti laikoma susijusia įmone. Todėl Komisija negalėjo *De Beers* individualių įsipareigojimų pripažinti privalomais.

46 Be to, antrasis reglamento 9 straipsnio sakinys turi būti suprantamas kaip įpareigojantis Komisiją, nusprendusią įsipareigojimus pripažinti privalomais, šiuo atžvilgiu priimti terminuotą sprendimą. Tačiau sprendimas buvo priimtas neribotam laikotarpiui.

47 Ieškovė taip pat teigia, kad dėl sprendimo *Alrosa* negali visiškai ir potencialiai neribotam laikotarpiui tiekti neapdorotų deimantų *De Beers*. Todėl sprendimas pažeidė Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį, EB 82 straipsnį ir sutarčių sudarymo laisvę.

48 Šiuo atžvilgiu ieškovė pirmiausia tvirtina, kad sprendime iš esmės padaryta teisės klaida, nes jis prilygsta teisėto elgesio uždraudimui neribotam laikui.

49 Iš tikrųjų atviros rinkos ekonomikos, kurioje yra laisva konkurencija, principas, įtvirtintas EB 4 straipsnio 1 dalyje, ir sutarčių sudarymo laisvė, įtvirtinta valstybių narių teisėje ir pripažinta Bendrijos teisėje (2000 m. spalio 26 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Bayer prieš Komisiją*, T-41/96, Rink. p. II-3383, 180 punktas, taip pat šiuo atžvilgiu žr. generalinės advokatės S. Rozès išvadą byloje, kurioje buvo priimtas 1983 m. spalio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Schmidt prieš Komisiją*, 210/81, Rink. p. 3045, 3072 ir generalinio advokato F. Jacobs išvados byloje, kurioje buvo priimtas 1998 m. lapkričio 26 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Bronner*, C-7/97, Rink. p. I-7791, I-7794, 56 punktą), yra labai svarbūs Bendrijos teisės sistemoje.

50 Todėl, taikant Bendrijos konkurencijos taisykles, reikia atsižvelgti į šiuos principus. Būtent EB 82 straipsnis, skirtas specifiniam elgesiui, kuriuo piktnaudžiaujama, negali būti aiškinamas kaip pripažįstantis neteisėtu vien tai, kad sudaromas susitarimas, kuriuo siekiama nupirkti arba parduoti prekes, tik dėl to, kad viena iš šalių užima dominuojančią padėtį.

51 Tačiau šioje byloje sprendimu iš *Alrosa* ir *De Beers* buvo atimta laisvė sudaryti susitarimą, įskaitant *ad hoc* forma, tik dėl to, kad *De Beers* užima dominuojančią padėtį neapdorotų deimantų tiekimo rinkai priešsrovinėse rinkose. Dėl sprendimo nuo 2009 m. *De Beers* boikotas *Alrosa* atžvilgiu tampa teisėtas. Ši beprecedentė situacija yra dar labiau verta dėmesio dėl to, kad susitarimas, apie kurį pranešta, iš pradžių apėmė tik 50 % *Alrosa* neapdorotų deimantų metinės produkcijos ir 10 % metinės pasaulinės produkcijos rinkos, o po to, susiklosčius situacijai pagal bendrus įsipareigojimus – 18 % *Alrosa* metinės produkcijos ir 3,6 % metinės pasaulinės produkcijos.

52 Taip pat ieškovė teigia, kad sprendime iš esmės yra akivaizdi vertinimo klaida, nes susitarimo, apie kurį pranešta, atžvilgiu nurodytos problemos jokiu būdu nepateisino jos sutarčių sudarymo laisvės pažeidimo.

53 Iš tikrųjų pagrindinė Komisijos išankstiniame susitarimo, apie kurį pranešta, įvertinime nurodyta problema EB 82 ir EEE susitarimo 54 straipsnių atžvilgiu buvo ta, kad minėtame susitarime numatytas išskirtinio tiekimo įsipareigojimas sustiprins *De Beers* galią rinkoje, pašalinant *Alrosa* iš neapdorotų deimantų tiekimo rinkos ir todėl iš kitų pirkėjų atimant prieigą prie reikšmingo tiekimo šaltinio, kuriuo ji buvo.

54 Tokiu atveju pagal teismo praktiką (1979 m. vasario 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją*, 85/76, 1979 m., p. 461, 89 punktas ir 2003 m. spalio 23 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Van den Bergh*

Foods prieš Komisiją, T-65/98, Rink. p. II-4653, 80, 81 ir 160 punktai) reikėtų atlikti konkretų su *De Beers* elgesiu susijusio rinkos atskyrimo poveikio įvertinimą. Šis reikalavimas dar imperatyvesnis dėl to, kad Komisija ir Bendrijos teismai niekada iki šiol neturėjo galimybės nuspręsti dėl išskirtinio tiekimo įsipareigojimo, susijusio su dominuojančioje padėtyje esančiu pirkėju, teisėtumo EB 82 straipsnio atžvilgiu.

55 Taigi šioje byloje būtų buvę tinkama, pirma, pakeisti susitarimą, apie kurį pranešta, taip, kad būtų sumažintas nustatytas atskyrimo poveikis ir, antra, nepateisinama panaikinti bet kokią galimybę *Alrosa* sudaryti sutartį su *De Beers*.

56 Galiausiai ieškovė mano, kad pats sprendimas turi antikonkurencinį poveikį. Viena vertus, jis iš jos atima prieigą prie pagrindinio rinkoje esančio pirkėjo, tokiu būdu sukeliant riziką, kad sumažės jos gamyba, nes nėra užtikrinama, jog *Alrosa* ras alternatyvių pirkėjų už tas pačias kainas. Kita vertus, jis atima iš *De Beers* prieigą prie *Alrosa* produkcijos, tokiu būdu suteikiant galimybę kitiems pirkėjams pasinaudoti didesne rinkos galia jiems derantis su *Alrosa* ir nustatyti dirbtines kainas.

57 Sprendimas taip pat pažeidžia Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį, EB 82 straipsnį ir proporcingumo principą.

58 Šiuo atžvilgiu *Alrosa* pirmiausia pažymi, kad proporcingumo principas, įtvirtintas EB 5 straipsnio trečiojoje pastraipoje, kuri numato, kad Bendrija nesiima jokių veiksmų, kurie nėra būtini siekiant šios Sutarties nustatytų tikslų, Teisingumo Teismo teigimu, lemia tai, kad ekonominės veiklos draudimas teisėtas su sąlyga, jog draudimo priemonės yra tinkamos ir būtinos aptariamais teisės aktais teisėtai siekiamiems tikslams pasiekti, todėl kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių,

reikia taikyti mažiausiai suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi siekiamiems tikslams (1990 m. lapkričio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Fedesa*, C-331/88, Rink. p. I-4023, 13 punktas ir 1995 m. balandžio 6 d. Sprendimo *RTE ir ITP prieš Komisiją*, C-241/91 P ir C-242/91 P, Rink. p. I-743, 93 punktas).

59 Taip pat ieškovė mano, kad šis principas taikomas sprendimams, kuriais Komisija taiko Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį. Iš tikrųjų Reglamento Nr. 1/2003 Komisijai suteikta kompetencija siejama kartu su jai tenkančia pareiga užtikrinti EB 81 ir EB 82 straipsniuose nustatytų principų taikymą, todėl naudodamasi šia kompetencija, ji negali viršyti to, kas būtina užtikrinti, kad nebūtų iškreipta konkurencija Bendrojoje rinkoje.

60 Šiuo atžvilgiu nesvarbu, kad Komisijos privalomais pripažinti įsipareigojimai iš pradžių buvo pasiūlyti susijusių įmonių ir kad jų pasiūlymas gali viršyti tai, kas būtina laikantis EB 81 ir EB 82 straipsnių. Faktiškai tik siekdamos pašalinti problemas, apie kurias jas informavo Komisija, šios įmonės pasiūlė įsipareigojimus. Todėl būtina, kad įsipareigojimai, kuriuos Komisija galiausiai pripažino būtinais, pašalintų problemas, nurodytas jos išankstiniame vertinime, neviršijant to, kas tinkama, būtina ir kuo mažiau varžoma siekiant užtikrinti Bendrijos konkurencijos taisyklių laikymąsi. Šių reikalavimų laikymasis yra privalomas bent jau tada, kai, kaip šioje byloje, įsipareigojimų pripažinimas privalomais gali nepalankiai paveikti su byla susijusį asmenį.

61 Galiausiai ieškovė teigia, kad šioje byloje sprendimas pažeidžia proporcingumo principą.

62 Pirma, sprendimas nėra būtinas siekiant įgyvendinti tikslą uždrausti piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, kurio siekia EB 82 straipsnis. Iš tikrųjų Komisijai pasiūlyti bendri įsipareigojimai būtų sumažinę metinę *Alrosa De Beers* tiekiamą produkcijos dalį nuo 50 % 2005 m. iki 18 % 2010 m. ir dar daugiau, atsižvelgiant į sudarant susitarimą, apie kurį pranešta, galiojusias kainas, ir iš tikrųjų vėliau ši dalis dar sumažėtų, atsižvelgiant į, viena vertus, galimą *Alrosa* produkcijos padidėjimą ir, kita vertus, tikėtiną neapdorotų deimantų kainos padidėjimą. Tačiau pagal ankstesnius sprendimus, susijusius su dominuojančioje padėtyje esančiu tiekėju, 50 % dalį Komisija paprastai laikė pakankama ir už ją daug mažesnė dalis šiuo atžvilgiu būtų buvusi pakankama.

63 Antra, jis sukeltų neproporcingų nepatogumų EB 82 straipsniu siekiamo tikslo išlaikyti neiškreiptą konkurenciją atžvilgiu. Iš tikrųjų jis visiškai panaikintų anksčiau *Alrosa* turėtą galimybę sudaryti sutartį su *De Beers*. Tačiau, atsižvelgiant į Komisijos nurodytą problemą dėl rinkos atskyrimo rizikos, būtų pakakę, atsižvelgiant į konkrečią šios rizikos mastą, pakeisti susitarimą, apie kurį pranešta, kaip nurodyta bendruose įsipareigojimuose, ir apriboti *Alrosa* metinės produkcijos dalį bei *De Beers* tiekiamos metinės pasaulinės produkcijos dalį atitinkamai iki 18 % ir 3,6 % rinkos. Vis dėlto Komisija niekur sprendime nenurodė, kodėl negalėjo būti pasirinkta ši mažiau varžanti galimybė, kurią jai pasiūlė atitinkamos įmonės.

64 Trečia, savo ruožtu sprendimo neproporcingas poveikis sukelia diskriminaciją *Alrosa* atžvilgiu, nes kitiems pardavėjams išlieka galimybė tiekti jų neapdorotus deimantus *De Beers* tokiais kiekiais, kurie yra lygūs arba viršija 3,6 % metinės pasaulinės produkcijos, nustatyto pagal bendrais įsipareigojimais pakeistą susitarimą, apie kurį pranešta.

65 Komisija teigia, kad ieškovės pateikti ieškinio pagrindai nepagrįsti.

66 Pirmiausia susijusių įmonių sąvoka, minima Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio pirmame sakinyje, kaip ir susijusių šalių sąvoka, paminėta kitose minėto reglamento nuostatose, reiškia asmenį arba prireikus asmenis, kurio arba kurių atžvilgiu pradėta procedūra, t. y. kurie gali būti pripažinti atsakingais už susitarimą arba suderintus veiksmus EB 81 ir EEE susitarimo 53 straipsnių prasme arba piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi EB 82 straipsnio ir EEE susitarimo 54 straipsnio prasme. Šioje byloje tik *De Beers* buvo įmonė, susijusi su procedūra, kuri buvo pradėta pagal su piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi susijusias nuostatas. Todėl tik *De Beers* galėjo pateikti įsipareigojimus, kuriuos Komisija galėjo pripažinti privalomais.

67 Be to, Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio antrajame sakinyje esančios sąvokos gali būti aiškinamos tik kaip Komisijai suteikiančios teisę, o ne pareigą priimti sprendimus apibrėžtam laikotarpiui.

68 Ji taip pat visų pirma tvirtina, kad sprendimu nepažeidžiama sutarčių sudarymo laisvė. Pirmiausia neteisinga teigti, kad sprendimas prilygsta teisėto elgesio uždraudimui.

69 Iš tikrųjų sutarčių sudarymo laisvė yra apribota EB 81 ir EB 82 straipsniuose numatytu antikonkurencinės praktikos uždraudimu. Tačiau šioje byloje susitarimas, vertinamas nusistovėjusių komercinių *Alrosa* ir *De Beers* santykių kontekste, atlikus išankstinį įvertinimą atrodė prieštaraujantis šioms nuostatoms taip pat, kaip kiti komerciniai santykiai, šalių palaikyti per Komisijos tyrimą, kaip antai *ad hoc* pardavimas, pagrįstas principu „willing buyer / willing seller“. Be to, Komisija tokį išankstinį vertinimą padarė ne tik dėl to, kad *De Beers* užėmė dominuojančią padėtį priešsrovinėje rinkoje, kaip teigia *Alrosa*, bet ir dėl jos dominuojančios padėties neapdorotų deimantų gamybos ir tiekimo rinkoje, kaip tai pažymėta sprendimo 23 ir 24 konstatuojamosiose dalyse.

70 Be to, sprendimas nepanaikina *Alrosa* sutarčių sudarymo laisvės. Priešingai, jame buvo privalomais pripažinti tik savanoriškai naudojantis savo sutarčių sudarymo laisve *De Beers* prisiimti įsipareigojimai nutraukti ją su *Alrosa* siejantį susitarimą. Gali būti, kad *Alrosa* buvo suinteresuota pakeisti susitarimą su savo pagrindiniu konkurentu dėl konkurencijos rizikos. Vis dėlto pagal teismo praktiką, taikant EB 82 straipsnį, neturėtų būti atsižvelgta nei į suinteresuotumą, kad dominuojančioje padėtyje esančios įmonės partneris galėtų su ja susisaistyti sudarydamas susitarimą, nei į kitas su šiuo partneriu susijusias aplinkybes (minėto sprendimo *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją* 89 ir 91 punktai ir 1983 m. lapkričio 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Michelin prieš Komisiją*, 322/81, Rink. p. 3461, 71 punktas; 1994 m. balandžio 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Almelo*, C-393/92, Rink. p. I-1477, 44 punktas ir 1993 m. balandžio 1 d. Sprendimo *BPB Industries ir British Gypsum prieš Komisiją*, T-65/89, Rink. p. II-389, 68 punktas).

71 Taip pat Komisija mano, kad yra klaidinga tvirtinti, jog jos nurodytos problemos nepagrindžia *De Beers* pasiūlytų individualių įsipareigojimų.

72 Sutikdama, kad paprastai yra būtina atlikti konkretų poveikio, kurį atskyrimo praktika galėtų turėti konkurencijai, tyrimą, Komisija pažymi, kad šioje byloje būtų buvę labai sudėtinga atlikti analizę siekiant nustatyti, ar *De Beers* galėjo iš *Alrosa* nupirkti atitinkamą neapdorotų deimantų kiekį, nesukeldama jos išankstiniame vertinime numatyto poveikio, ir prireikus – koks tas kiekis galėjo būti. Bet kuriuo atveju tokia analizė buvo nenaudinga, nes, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsniu siekiamą tikslą, Komisija galėjo teisėtai sutikti su *De Beers* individualiais įsipareigojimais. Be to, jos tarnybos jau per administracinę procedūrą buvo pranešusios šalims, kad gali būti pareikalauta visiškai nutraukti komercinius *Alrosa* ir *De Beers* santykius.

73 Dar daugiau, priešingai nei teigia ieškovė, Komisijos nurodytos problemos neapsiribojo konkurentų pašalinimo arba rinkos atskyrimo problema. Atvirkščiai, jos apėmė visus tarp *Alrosa* ir *De Beers* susiklosčiusius komercinius santykius siekiant su įprasta

konkurencija nesuderinamais metodais reguliuoti viską: apimtį, kainą ir neapdorotų deimantų pasaulinėje rinkoje asortimentą, kad iš rinkos būtų pašalintas nepriklausomas tiekėjas, sustiprintas *De Beers* užimamos rinkos pagrindinio dalyvio vaidmuo ir sudaryta kliūčių konkurencijos išlaikymui ir plėtrai, kaip tai išplaukia iš sprendimo 28, 30 ir 32 konstatuojamųjų dalių.

74 Galiausiai Komisija teigia, kad ieškovė neturi pagrindo teigti, jog sprendimo įgyvendinimas turės antikonkurencinį poveikį. Ji mano, kad šiuo atžvilgiu pateikti argumentai yra nereikšmingi dėl to, kad jie neteisingai apibūdina *Alrosa* kaip *De Beers* tiekėją, nes iš tikrųjų ji yra pastarosios konkurentė, ir jie neįtikina nei ekonominiu požiūriu, nei yra pagrįsti jokiais kitais pagrindais.

75 Antra, Komisija teigia, kad sprendimu nepažeidžiamas proporcingumo principas.

76 Šiuo atžvilgiu ji pirmiausia sutinka, kad proporcingumo principas taikomas sprendimams, kuriais ji taiko Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį.

77 Vis dėlto reikia atsižvelgti į šios nuostatos specifiką. Priešingai nei Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnis, kuris leidžia Komisijai konstatuoti pažeidimo buvimą, susijusioms šalims nurodyti jį nutraukti ir joms skirti bet kokią elgesio ar struktūrinę koreguojančią priemonę, įskaitant Bendrijos konkurencijos taisyklėms prieštaraujančių komercinių santykių nutraukimą, šio reglamento 9 straipsnis numato, kad Komisija,

nenuspręsdama dėl pažeidimo buvimo, gali konstatuoti, kad nebėra jokio pagrindo jai imtis veiksmų todėl, kad susijusios įmonės savanoriškai pasiūlė įsipareigojimus, kurie pašalina jos nurodytas problemas dėl konkurencijos.

78 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, sprendimas, kuriuo taikomas Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnis, neturi būti pagrįstas motyvais, kokių reikalaujama priimant minėto reglamento 7 straipsnį taikantį sprendimą, ypač kai pasirodo sudėtinga nustatyti įsipareigojimo, būtino Komisijos nurodytoms problemoms pašalinti, pobūdį arba apimtį, pavyzdžiui, nes elgesys, dėl kurio nerimauja Komisija yra naujas arba specifinis, kaip yra šioje byloje. Be to, Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio tikslo įgyvendinimas būtų pažeistas, jei pagal 9 straipsnį priimto sprendimo vertinimo rezultatas priklausytų nuo kito hipotetinio pagal šio reglamento 7 straipsnį priimto sprendimo vertinimo. Tai reikštų, jog Komisija vis tiek turi atlikti vertinimą, kaip ir pagal Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnį priimamo sprendimo atveju, ir kad ji taip atsisakytų dalies veiksmingumo pranašumų, kurių šio reglamento 9 straipsniu siekė teisės aktų leidėjas.

79 Be to, prieš priimdama pasiūlytus įsipareigojimus, Komisija turėjo patikrinti, ar jie pakankamai veiksmingi konkurencijos teisės srityje nustatytų problemų atžvilgiu. Šiomis aplinkybėmis 9 straipsnis yra „taikymo įrankis“.

80 Komisija sutinka, kad proporcingumo principo taikymas ją įpareigoja atmesti akivaizdžiai per griežtus įsipareigojimus, bet priduria, jog kadangi aptariamos įmonės savanoriškai pasiūlė įsipareigojimus, tokia galimybė tikriausiai lieka išimtimi. Bet kuriuo atveju ji negalėtų būti įpareigota kartu atlikti kito vertinimo, susijusio su pagal Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnį priimamu hipotetiniu sprendimu, nes toks lygiagretus vertinimas pažeistų šio reglamento 9 straipsnio tikslą procedūros veiksmingumo prasme.

81 Todėl ji daro išvadą, kad, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio tikslą ir struktūrą, ir siekiant, jog ši nuostata netaptų beprasmė, aptariamą nuostatą taikantiems sprendimams taikoma teisminė kontrolė turi apsiriboti patikrinimu, ar nebuvo akivaizdžiai pažeistas proporcingumo principas ir bendrai, ar nebuvo akivaizdžios klaidos atliekant sudėtingą ekonominį vertinimą, kuriuo buvo siekiama nustatyti, ar susijusių įmonių pasiūlytuose įsipareigojimuose buvo atsižvelgta į per išankstinį vertinimą nurodytas problemas.

82 Po to Komisija tvirtina, kad šiuo atveju sprendimas nėra neproporcingas ir būtent nesudaro neteisėtos grėsmės teisėtiems *Alrosa* komerciniams interesams.

83 Pirma, ieškovė neturi pagrindo teigti, kad individualius *De Beers* įsipareigojimus pripažįstant privalomais sprendimu buvo viršyta tai, kas būtina. Iš tikrųjų būtų klaidinga teigti, kad susitarimu, apie kurį pranešta, *De Beers* buvo numatyta tiekti tik pusę *Alrosa* metinės produkcijos, nes kita pusė bet kuriuo atveju buvo skirta Rusijos rinkai ir todėl susitarimas, apie kurį pranešta, pradinėje galiojimo stadijoje apėmė visą metinę produkciją, skirtą pasaulinei rinkai, vėliau – 36 %, jeigu bendri įsipareigojimai būtų buvę pripažinti privalomais. Be to, šiuos procentus reikia vertinti ne atskirai, o atsižvelgiant į beveik jau pusę amžiaus palaikomus komercinius santykius siekiant bendrai sureguliuoti produkciją ir kainas. Būtent atsižvelgdama į šias aplinkybes, Komisija visų pirma nurodė problemas dėl *De Beers* rinkos kontrolės ir *Alrosa* negalėjimo su ja neribotai konkuruoti; antra, suinteresuotosios trečiosios šalys patvirtino, kad reikia nutraukti tarp šių dviejų bendrovių egzistuojančius komercinius santykius; ir, trečia, kad *De Beers* vienašališkai pasiūlė tokį įsipareigojimą ir taip pašalino bet kokią įmanomą problemą. Komisija taip pat teigia, kad sutarčių sudarymo naudojant viešųjų pirkimų procedūrą draudimas yra pateisinamas atsižvelgiant į ankstesnę *Alrosa* ir *De Beers* praktiką vykdant „willing buyer – willing seller“ *ad hoc* pardavimus. Bet kuriuo atveju ieškovė visiškai neįrodė, kaip galėjo pakakti mažiau varžančių įsipareigojimų, kaip antai anksčiau Komisijai pasiūlytų bendri įsipareigojimai.

84 Antra, ieškovė neturi pagrindo teigti, kad sprendimas jai sukėlė neproporcingų nepatogumų siekiamo tikslo atžvilgiu. Iš tikrųjų Komisija tinkamai atsižvelgė į jos

interesus, leisdama jai pateikti su individualiais *De Beers* įsipareigojimais susijusias pastabas ir numatydama pereinamąjį laikotarpį, skirtą tam, kad ji galėtų įdiegti alternatyvią platinimo sistemą. Be to, 2003 m. rugsėjo mėn. *Alrosa* pati pateikė Komisijai įsipareigojimus dėl visiško ir galutinio savo komercinių santykių su *De Beers* nutraukimo. Galiausiai nėra taip, kad pasibaigus pereinamajam laikotarpiui *Alrosa* visiškai nebegalės sudaryti sutarties su *De Beers*, nes pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 2 dalį procedūra gali būti bet kada atnaujinta.

85 Trečia, ieškovė neturi pagrindo teigti, kad sprendimas ją diskriminuoja, nes jos situacija *De Beers* atžvilgiu skiriasi nuo kitų tiekėjų dėl to, kad, pirma, ji yra pagrindinė šios dominuojančioje padėtyje esančios įmonės konkurentė ir, antra, dėl su *De Beers* palaikomų ilgalaikių komercinių santykių.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

— Dėl Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio Komisijai suteiktų įgaliojimų

86 Iš pačios Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio formuluotės matyti, kad Komisija, priimdama sprendimą, gali pripažinti privalomais susijusių įmonių pasiūlytus įsipareigojimus, kai jais yra pašalinamos jos išankstiniame vertinime nurodytos problemos. Kadangi patys įmonių pateikti pasiūlymai neturi privalomo teisinio poveikio, Komisijos pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį priimtas sprendimas, ir tik jis, įmonėms sukelia teisines pasekmes.

87 Kadangi šiuo sprendimu užbaigiama konkurencijos taisyklių pažeidimo konstatavimo ir sankcionavimo procedūra, jis negali būti laikomas paprastu Komisijos pritarimu vienos derybų šalies laisvai išreikštam pasiūlymui, o yra privaloma priemonė, kuria užbaigiamas pažeidimas arba potencialus pažeidimas, kurio atžvilgiu Komisija įgyvendina visas EB 81 ir 82 straipsniais jai suteikiamas prerogatyvas; vienintelė ypatybė yra ta, kad kai susijusios įmonės pasiūlo įsipareigojimus, nereikalaujama, kad Komisija tęstų EB 85 straipsniu nustatytą reguliavimo procedūrą ir konkrečiai įrodytų pažeidimą.

88 Pripažindamas privalomu tam tikrą ūkio subjekto elgesį trečiųjų šalių atžvilgiu pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį priimtas sprendimas netiesiogiai gali sukelti *erga omnes* teisinį poveikį, kurio viena pati susijusi įmonė nebūtų galėjusi sukelti; taigi Komisija yra vienintelė sprendimo autorė nuo tada, kai ji pripažįsta privalomais įmonės pasiūlytus įsipareigojimus, ir todėl yra viena pati už jį atsakinga. Iš tikrųjų ji jokiu būdu nėra įpareigota atsižvelgti *a fortiori* į tokius įsipareigojimų pasiūlymus, kokie susijusių įmonių jai pateikti.

89 Nors Reglamente Nr. 1/2003 neapibrėžiama susijusios įmonės sąvoka, iš jo nuostatų matyti, kad ši sąvoka reiškia įmones, kurioms priskirtinas nagrinėjamas elgesys ir kurios už jį gali būti nubaustos.

90 Pagal EB 82 straipsnį pradėtoje procedūroje susijusi įmonė yra ta, kuri yra dominuojančioje padėtyje ir kurios elgesys gali būti laikomas piktnaudžiavimu. Jei reikėtų remtis aiškinimu, kad visos įmonės, kurios gali būti paveiktos elgesio įsipareigojimų, skirtų konstatuotam ar numatomam piktnaudžiavimui nutraukti, turi būti susietos su įsipareigojimų pasiūlymu kaip susijusios įmonės, tai lemtų, jog praktiškai būtų

neįmanoma taikyti Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio daugeliu EB 82 straipsnyje numatytų atvejų.

91 Dėl sprendimo, kuriuo įsipareigojimai pripažįstami privalomais, galiojimo trukmės, reikia pažymėti, kad nors Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad toks sprendimas gali būti priimtas nustatytam laikotarpiui, vis dėlto ja to nereikalaujama. Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio galutinė redakcija, kaip tai teisingai pabrėžia Komisija, skiriasi nuo Komisijos pateikto Tarybos reglamento dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų (EB) 81 ir (EB) 82 straipsniuose, įgyvendinimo pasiūlymo (COM(2000) 582 galutinis) redakcijos, kurioje numatyta, kad sprendimas „priimamas nustatytam laikotarpiui“. Todėl iš esmės nėra jokio pagrindo, draudžiančio Komisijai įsipareigojimus pripažinti privalomais neterminuotam laikotarpiui.

92 Be to, nors Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnyje, skirtingai nei jo 7 straipsnio 1 dalyje, nepaminėtas proporcingumo principas, Komisija, priimdama sprendimą šiuo pagrindu, turi jo laikytis. Iš tikrųjų nusistovėjusioje teismo praktikoje proporcingumo principas pripažįstamas bendruoju Bendrijos teisės principu (minėto sprendimo *Fedesa* 13 punktas).

93 Be to, Reglamento Nr. 1/2003 34 konstatuojamoje dalyje numatyta, kad „pagal Sutarties 5 straipsnyje nustatytus subsidiarumo ir proporcingumo principus, šis reglamentas apsiriboja tuo, kas būtina jo tikslams pasiekti, t. y. sudaryti sąlygas veiksmingai taikyti Bendrijos konkurencijos taisykles“.

94 Savo pastabose Komisija pritaria tam, kad proporcingumo principas taikomas sprendimams, priimtiems pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį. Vis dėlto ji mano, kad šis principas turi būti skirtingai taikomas minėto reglamento 7 straipsnio 1 dalies ir 9 straipsnio 1 dalies atvejais.

95 Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, pirma, kad Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnio 1 dalies tikslas yra toks pat kaip ir jo 9 straipsnio 1 dalies ir sutampa su Reglamento Nr. 1/2003 pagrindiniu tikslu užtikrinti veiksmingą Sutartyje numatytų konkurencijos taisyklių taikymą.

96 Tam, kad pasiektų šį tikslą, Komisija turi Reglamentu Nr. 1/2003 jai suteiktą diskreciją pasirinkti, ar pripažinti privalomais susijusių šalių pasiūlytus įsipareigojimus ir priimti sprendimą pagal šio reglamento 9 straipsnį, ar taikyti procedūrą pagal reglamento 7 straipsnio 1 dalį, kuri reikalauja konstatuoti pažeidimą.

97 Vis dėlto šios diskrecijos pasirinkti procedūrą buvimas neatleidžia Komisijos nuo pareigos laikytis proporcingumo principo, kai ji nusprendžia pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 1 dalį pasiūlytus įsipareigojimus pripažinti privalomais.

98 Antra, pagal nusistovėjusią teismų praktiką šioje srityje proporcingumo principas reikalauja, kad Bendrijos institucijų veiksmai neviršytų to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamiems tikslams pasiekti (1997 m. birželio 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Air Inter prieš Komisiją*, T-260/94, Rink. p. II-997, 144 punktas ir minėto sprendimo *Van den Bergh Foods prieš Komisiją* 201 punktas), todėl, kai

galima rinktis tarp keleto tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi nurodytiems tikslams (1989 m. liepos 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Schräder*, 265/87, Rink. p. 2237, 21 punktas ir 2006 m. kovo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Zuid-Hollandse Milieufederatie ir Natuur en Milieu*, C-174/05, Rink. p. I-2443, 28 punktas).

99 Taigi priemonės proporcingumo kontrolė yra objektyvi kontrolė, nes ginčijamo sprendimo tinkamumas ir būtinumas turi būti įvertinti atsižvelgiant į institucijos siekiamą tikslą. Taikant Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnį, priimtų sprendimų tikslas yra nutraukti konstatuotą pažeidimą, o, taikant šio reglamento 9 straipsnį, priimtų sprendimų tikslas yra pašalinti Komisijos išankstiniame vertinime jos nurodytas problemas, kurios pagrindžia jos ketinimą priimti sprendimą, reikalaujantį nutraukti pažeidimą.

100 Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnio 1 dalies taikymo atveju Komisija turi konstatuoti pažeidimo buvimą, o tai reikalauja tikslaus atitinkamos rinkos ir prireikus piktnaudžiavimo, kuris priskiriamas nagrinėjamai įmonei, apibrėžimo. Pagal šio reglamento 9 straipsnio 1 dalį Komisija neturi formaliai įrodyti pažeidimo buvimo, kaip tai, beje, nurodyta Reglamento Nr. 1/2003 13 konstatuojamoje dalyje, bet vis dėlto turi įrodyti konkurencijos problemų, pagrindusių jos ketinimą priimti sprendimą pagal EB 81 ir EB 82 straipsnius ir leidžiančių jai reikalauti, kad susijusi įmonė laikytųsi tam tikrų įsipareigojimų, tikrumą. Tai reiškia, kad rinkos analizė ir numatomo pažeidimo nustatymas turi mažesnę sprendžiamąją reikšmę, nei taikant Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnio 1 dalį, net jeigu jie ir turi būti pakankami, kad būtų galima atlikti įsipareigojimų tinkamumo kontrolę.

101 Iš tikrųjų Reglamento Nr. 1/2003 struktūra būtų pažeista, jei sprendimas, kuris pagal minėto reglamento 7 straipsnio 1 dalį turėtų būti vertinamas kaip neproporcingas konstatuotam pažeidimui, būtų priimtas pasinaudojant 9 straipsnio 1 dalyje numatyta procedūra pripažįstant įsipareigojimus privalomais, motyvuojant tuo, kad šiuo atžvilgiu pažeidimas nebuvo formaliai įrodytas.

102 Remiantis Reglamento Nr. 17 3 straipsniu jau buvo nuspręsta, kad įmonėms nustatyta pareiga nutraukti konkurencijos teisės pažeidimą neturi viršyti to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamiems tikslams pasiekti, t. y. atkurti veiksmų teisėtumą taisyklių, kurios šiuo atveju buvo pažeistos, atžvilgiu (minėto sprendimo *RTE ir ITP prieš Komisiją* 93 punktas). Taip pat turi būti aiškinamas Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnio 1 dalies pirmasis sakinys, kurio formuluotė yra labai panašus į Reglamento Nr. 17 3 straipsnio 1 dalį.

103 Iš to matyti, kad Komisija gali, neviršydama įgaliojimų, kuriuos jai suteikė EB sutarties konkurencijos taisyklės ir Reglamentas Nr. 1/2003, šio reglamento 7 straipsnio 1 dalies pagrindu priimti sprendimą, ateityje absoliučiai draudžiantį bet kokius dviejų įmonių komercinius santykius, tik jeigu toks sprendimas yra būtinas tam, kad būtų atkurta prieš pažeidimą buvusi padėtis (šiuo atžvilgiu žr. 1992 m. rugsėjo 18 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Automec prieš Komisiją*, T-24/90, Rink. p. II-2223, 51 ir 52 punktus).

104 Joks reikšmingas argumentas, susijęs su Reglamento Nr. 1/2003 7 ir 9 straipsnių skirtumu, neleidžia padaryti kitokios išvados dėl Komisijos teisės nustatyti privalomos priemonės pagal minėto reglamento 9 straipsnio 1 dalį apimties.

105 Trečia, įsipareigojimų savanoriškas pobūdis taip pat neatleidžia Komisijos nuo proporcingumo principo laikymosi, nes Komisijos sprendimas pripažįsta juos privalomais. Tai, kad įmonė dėl savų priežasčių mano, kad tam tikru momentu yra tinkama pateikti tam tikrus įsipareigojimus, nereiškia, kad dėl to šie įsipareigojimai yra būtini.

106 Be to, pagal ankstesniojo Reglamento Nr. 17 tvarką Teisingumo Teismas nusprendė, kad tam tikromis aplinkybėmis pareigos, kurias šalims sukuria nustatytas įsipareigojimas, gali būti prilygintos įsakymams nutraukti pažeidimus (1993 m. kovo 31 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ahlström*, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 ir C-125/85–C-129/85, Rink. p. I-1307, 181 punktas). Iš tikrųjų Teisingumo Teismas nusprendė, kad prisiimdamos tokį įsipareigojimą susijusios įmonės dėl joms svarbių priežasčių paprasčiausiai sutiko su sprendimu, kurį Komisija turėjo kompetenciją priimti vienašališkai (minėto sprendimo *Ahlström* 181 punktas).

107 Taigi tai, kad įsipareigojimus pasiūlė įmonė, neapriboja kontrolės, kurią vykdo Pirmosios instancijos teismas dėl Komisijos sprendimo pripažinti juos privalomais pagrįstumo.

108 Galiausiai Pirmosios instancijos teismo atliekamos pagal EB sutarties konkurencijos taisykles Komisijos atliktos analizės kontrolės apimtis kiekvieno nagrinėjamo sprendimo atveju priklauso nuo diskrecijos, pagrįstos įgyvendinamų ekonominio pobūdžio normų sudėtingumu. Atsižvelgiant į pagal EB 81 ir 82 straipsnius priimtų sprendimų įtaką Sutartimi garantuojamoms pagrindinėms ekonominėms laisvėms, ribota kontrolė turi būti taikoma tik tais atvejais, kai ginčijamas sprendimas grindžiamas sudėtingu ekonominiu vertinimu, išskyrus sritis, kaip antai koncentracijų, kuriose diskrecijos buvimas yra svarbiausias vykdant institucijos reguliatorės įgaliojimus (žr. 2005 m. vasario 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Tetra Laval*, C-12/03 P, Rink. p. I-987, 38–40 punktus).

109 Tiesa, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką koncentracijų kontrolės srityje Komisija turi plačią diskreciją įvertinti būtinybę gauti įsipareigojimų siekiant išsklaidyti sandorio sukeltas rimtas abejones (2003 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *ARD prieš Komisiją*, T-158/00, Rink. p. II-3825, 328 ir 329 punktai). Pirmosios instancijos teismo šioje srityje vykdoma kontrolė, apribota akivaizdžia klaida, pateisinama ekonominės analizės, kuria Komisija atlieka tam, kad galėtų padaryti išvadą, jog nagrinėjamas sandoris nesukurs arba nesustiprins dominuojančios padėties, numatomu pobūdžiu (1999 m. kovo 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Gencor prieš Komisiją*, T-102/96, Rink. p. II-753, 163 punktas).

110 Atvirkščiai, analizė, kurią Komisija turi atlikti per pagal Reglamentą Nr. 1/2003 pradėtą procedūrą, ar tai būtų sprendimas, priimtas pagal Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnio 1 dalį ar pagal 9 straipsnio 1 dalį, susijusi su egzistuojančia praktika. Be abejo, ši aplinkybė nepašalina galimybės, kad būtų reikalaujama atlikti sudėtingus ekonominius vertinimus, bet neleidžia, kad jiems nesant, kontrolė, kurią dėl Komisijos sprendimų atlieka Pirmosios instancijos teismas, būtų visais atvejais apribota akivaizdžia vertinimo klaida.

111 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Pirmosios instancijos teismas turi patikrinti, ar sprendimu privalomomis pripažintos priemonės buvo tinkamos ir būtinos siekiant nutraukti išankstiniame vertinime Komisijos nustatytą piktnaudžiavimą.

— Dėl sprendimo atitikties proporcingumo principui

112 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką proporcingumo principas reikalauja, kad Bendrijos institucijų veiksmai neviršytų to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamiems

tikslams pasiekti, todėl kai galima rinktis iš keleto tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi nurodytiems tikslams (minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Fedesa ir kt.* 13 punktas ir 2005 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją*, C-180/00, Rink. p. I-6603, 103 punktas).

113 Tikslas, kurio siekė Komisija priimdama sprendimą, turi būti nurodytas išankstiniame vertinime, pateiktame *De Beers* pagal EB 82 straipsnį skirtame pranešime apie kaltinimus. Pagal jį susitarimas, apie kurį pranešta, trukdo *Alrosa* veikti kaip nepriklausomai tiekėjai neapdorotų deimantų rinkoje ir taip pašalina potencialių klientų aprūpinimo šaltinį. Taigi Komisija mano, kad susitarimas, apie kurį pranešta, lemiantis išskirtinį tiekimą *De Beers*, yra galimas piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi.

114 Iš to matyti, kad Komisijos išankstiniame vertinime nustatytą piktnaudžiavimą sukelia susitarimas, apie kurį pranešta, ir tai, kad *De Beers* jį sudarė, apibūdinama kaip jos piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi. Tokiomis aplinkybėmis gali būti teigiama, jog to, kad nebūtų leista šalims įgyvendinti šio susitarimo pagal EB 81 straipsnį pradėtoje procedūroje būtų pakakę užkirsti kelią galimam piktnaudžiavimui.

115 Vis dėlto, net jeigu pranešime apie kaltinimus pagal EB 82 straipsnį nurodyti prieštaravimai susiję tik su susitarimu, apie kurį pranešta, gali būti pažymėta, kad sprendime Komisijos nurodytos problemos taip pat susijusios su susitarime, apie kurį pranešta, nurodyta situacija, t. y., konkrečiau kalbant, su tuo, kad tarp šalių susiklostę ilgalaikiai santykiai, kurių tęstinumą užtikrina šis susitarimas.

116 Sprendimo 28 punkte nurodyta: „<…> išnagrinėta praktika, kuri kelia problemų *De Beers* dominuojančios padėties ir pagrindinės rinkos dalyvės vaidmens atžvilgiu, susijusi su komerciniais santykiais tarp šios bendrovės ir jos svarbiausio konkurento *Alrosa*. Iš Komisijos tyrimo matyti, kad *De Beers* ir *Alrosa* užmezgė ilgalaikius komercinius santykius siekdamos kartu reguliuoti pasaulinėje rinkoje parduodamų neapdorotų deimantų kiekį, asortimentą ir kainą. Atrodo, jog šiandienos pirkimo pagrindas vis dar yra tas pats ir yra vienas pagrindinių veiksnių, lemiančių *De Beers* pagrindinės rinkos dalyvės vaidmenį“.

117 Taigi galima daryti išvadą, kad išankstiniame vertinime susitarimas, apie kurį pranešta, laikytinas ne tik paprastu Komisijos nustatytų konkurencijos problemų šaltiniu, dėl ko būtų netinkama remtis EB 82 straipsniu, bet susitarimu, kuris sustiprina ir užtikrina jau egzistuojančių komercinių santykių, kurie patys laikomi piktnaudžiavimu, tęstinumą.

118 Pagal sprendimo 46 punktą pagrindinė Komisijos nurodytų problemų dėl procedūroje pagal EB 82 straipsnį nagrinėtos praktikos priežastis „susijusi su tuo, kad *De Beers* galėjo sustiprinti arba išlaikyti savo dominuojančią padėtį sumažindama prieigą prie pastovaus neapdorotų deimantų tiekimo šaltinio potencialiems klientams ir kliudydama antrajam konkurentui (*Alrosa*) visiškai su ja konkuruoti“.

119 Todėl Komisijos siekiamas tikslas *De Beers* individualius įsipareigojimus pripažįstant privalomais buvo nutraukti praktiką, kuri kliudo *Alrosa* įsitvirtinti nagrinėjamoje rinkoje kaip veiksmingai konkurentei ir atverti tretiesiems asmenims prieigą prie alternatyvaus tiekimo šaltinio.

120 Dėl to sprendimo priėmimo būtinybė turi būti analizuojama atsižvelgiant į šiuos du tikslus.

121 Sprendimo 47 punkte numatyta, kad *De Beers* individualūs įsipareigojimai buvo pakankami, kad būtų atsižvelgta į Komisijos išankstiniame vertinime nurodytas problemas, ir to ieškovė neginčija. Vis dėlto reikia išnagrinėti, ar sprendimu pripažinti privalomais *De Beers* individualūs įsipareigojimai taip pat atitinka būtinumo kriterijų, net jeigu sprendimo išvadoje nenurodytas šis priemonės proporcingumo aspektas.

122 Šiuo atžvilgiu, kaip jau buvo nurodyta, Komisijos aktų, susijusių su sudėtingais ekonominiais vertinimais, teisminė kontrolė yra susijusi tik su patikrinimu, ar buvo laikytasi procedūros ir motyvavimo taisyklių, ar tikslūs faktai ir ar nebuvo akivaizdžios vertinimo klaidos bei piktnaudžiavimo įgaliojimais (2004 m. sausio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 279 punktas).

123 Tam, kad Pirmosios instancijos teismas šioje byloje galėtų atlikti tik ribotą sprendimo proporcingumo kontrolę, reikia, kad jis galėtų konstatuoti, jog Komisija savo vertinimą atliko remdamasi sudėtinga ekonomine analize, kuri jai leido padaryti išvadą, kad privalomais pripažinti įsipareigojimai buvo būtini siekiant pašalinti jos išankstiniame vertinime nurodytas problemas.

124 Tačiau savo atsiliepime į ieškinį bei per posėdį Komisija nurodė, kad tarp bendrų įsipareigojimų ir *De Beers* individualių įsipareigojimų galėjo būti „pilka zona“, bet kad privalomais pripažintiems įsipareigojimams alternatyvių sprendimų nustatymas būtų reikalavęs atlikti sudėtingus ekonominius vertinimus, kuriems išvengti yra skirtas

Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnis. Komisija taip pat patvirtino, kad atsižvelgdama į sunkumus surasti alternatyvius sprendimus ji padarė išvadą, kad visiškas uždraudimas buvo vienintelis tinkamas sprendimas siekiant pašalinti jos pirma nurodytas problemas.

125 Iš to matyti, kad šioje byloje Komisija neatliko sudėtingos ekonominės analizės, kuri pagrįstų Pirmosios instancijos teismo atliekamą ribotą sprendimo kontrolę, ir kad ji savo teiginį, jog reikia atlikti ribotą kontrolę, grindžia tik Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio specifika. Tačiau, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 100 punkte, nors 9 straipsnis nereikalauja, kad Komisija pateiktų pažeidimo, kuriam skirta procedūra, įrodymų, tai jos neatleidžia nuo analizės aplinkybių, pakankamų tam, kad būtų galima atlikti veiksmingą priimtos priemonės proporcingumo teisminę kontrolę, nustatymo.

126 Bet kuriuo atveju Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, kad sprendime padaryta vertinimo klaida, kuri, be to, yra akivaizdi. Iš tikrųjų iš šios bylos aplinkybių akivaizdžiai matyti, kad buvo įmanomi kiti mažiau varžantys nei nuolatinis sandorių tarp *De Beers* ir *Alrosa* uždraudimas sprendimai tam, kad būtų pasiektas sprendimu siekiamas tikslas, kad juos nustatyti nebuvo ypatingai techniškai sunku ir kad Komisija nebuvo atleista nuo pareigos juos išnagrinėti.

127 Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas pirmiausia primena, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką, tai, kad rinkoje dominuojančioje padėtyje esanti įmonė nustato pirkėjams pareigą arba reikalauja pasižadėti visiškai arba didele dalimi tenkinti savo poreikius išskirtinai įgyjant produkciją iš minėtos įmonės– nors ji tai daro pirkėjų prašymu – yra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi EB 82 straipsnio prasme (minėto sprendimo *Hoffmann-Laroche prieš Komisiją* 89 punktas). Dominuojančioje padėtyje esančiam pirkėjui taikoma ši teismo praktika reiškia, kad tai, jog *De Beers* pasiliko sau teisę įsigyti visą už NVS ribų eksportuojamą *Alrosa* produkciją, net su pastarosios sutikimu, gali būti piktnaudžiavimu jų santykių atveju.

128 Taigi iš pirmo žvilgsnio labiausiai tinkantis sprendimas, skirtas tokio pobūdžio piktnaudžiavimui nutraukti, būtų draudimas šalims sudaryti bet kokį susitarimą, leidžiantį *De Beers* įsigyti visą arba net didžiąją dalį už NVS ribų eksportuojamos *Alrosa* produkcijos tam, kad pastaroji atgautų savo nepriklausomybę rinkoje ir kad trečiosioms šalims būtų garantuota prieiga prie alternatyvaus tiekimo šaltinio, nesant būtinybės *De Beers* uždrausti visą *Alrosa* pagamintų deimantų pirkimą.

129 Antra, 2004 m. gruodžio mėn. *De Beers* ir *Alrosa* pasiūlė bendrus įsipareigojimus ir Komisija nepaaiškino, kodėl jie buvo netinkami jos išankstiniame vertinime nurodytoms problemoms pašalinti.

130 Iš tikrųjų Komisija pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 1 dalį neturi pareigos nuspręsti pripažinti įsipareigojimus privalomais, užuot veikusi pagal to paties reglamento 7 straipsnį. Todėl ji neturi nurodyti priežasčių, dėl kurių įsipareigojimai jai neatrodė tinkami, kad būtų pripažinti privalomais tam, kad būtų užbaigta procedūra.

131 Vis dėlto proporcingumo principo laikymasis reikalauja iš institucijos, kai yra mažiau varžančių priemonių nei tos, kurias ji ruošiasi pripažinti privalomomis, ir kai jos jai yra žinomos, išnagrinėti, ar šiomis priemonėmis galima pašalinti problemas, kuriomis grindžiami jos veiksmai, prieš pasirenkant labiau varžančią priemonę, jei pirmosios pasirodo netinkamos.

132 2004 m. gruodžio mėn. *De Beers* ir *Alrosa* pasiūlyti bendri įsipareigojimai, į kuriuos atsižvelgti Komisija iš tikrųjų neturėjo procedūrinės pareigos nei savo sprendime, nei savo motyvacijoje, vis dėlto yra mažiau varžanti priemonė nei ta, kurią ji nusprendė pripažinti privaloma ir šiuo atžvilgiu šių įsipareigojimų nagrinėjimas yra svarbus atliekant proporcingumo kontrolę.

133 Tiek, kiek šie bendri įsipareigojimai trečiosioms šalims atvėrė laipsnišką prieigą prie *Alrosa* produkcijos ir, antra, pastarajai suteikė laiko, būtino savo pačios neapdorotų deimantų tiekimo sistemai išplėtoti, taigi tapti veiksminga *De Beers* konkurente, jie galėjo *prima facie* būti tinkami Komisijos nurodytoms problemoms pašalinti.

134 Iš esmės Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, kad bendri įsipareigojimai 2005–2009 m. laikotarpiui numatė esminį *Alrosa* deimantų, skirtų *De Beers*, kiekio sumažinimą nuo 700 milijonų USD 2005 m. iki 275 milijonų USD nuo 2009 metų. Taigi nuo 2009 m. *Alrosa* parduotų *De Beers* tik 35 % deimantų kiekio, palyginti su parduotu 2004 metais. Todėl *De Beers* būtų sunku paveikti *Alrosa* nustatytas kainas, nes daugiau nei du trečdaliai pastarosios už NVS eksportuojamų deimantų būtų parduodami taikant su trečiosiomis šalimis nustatytą kainą. Taigi, netgi darant prielaidą, kad *De Beers* ir *Alrosa* siekė koordinuoti jų kainų politiką, sunku įsivaizduoti, kaip toks koordinavimas galėtų būti įgyvendintas, nes tretiesiems pirkėjams atsisakius pirkti abiejų įmonių sutarta kaina, *Alrosa* negalėtų tiekti *De Beers* neparduotų atsargų. Taigi bendri įsipareigojimai būtų suteikę trečiosioms šalims veiksmingą prieigą prie alternatyvaus ir nepriklausomo tiekimo šaltinio.

135 Laipsniškas per penkerius metus *De Beers* parduodamo kiekio sumažinimas, apribojant pardavimus maksimalia 275 milijonų USD verte nuo 2009 m., būtų taip pat leidęs *Alrosa* įdiegti savo platinimo už NVS ribų sistemą, be kurios ji negalėtų įsitvirtinti kaip veiksminga *De Beers* konkurentė. Vis dėlto Pirmosios instancijos teismas pažymi, kad sprendimo 47 punkte Komisija nurodė, jog buvo būtinas pereinamasis laikotarpis nuo 2006 m. iki 2008 m., t. y. treji metai, tam, kad *Alrosa* įdiegtų „konkurencingą anksčiau *De Beers* parduodamų deimantų kiekių platinimo sistemą“. Nors 2003 m. rugsėjo mėn. *Alrosa* informavo Komisiją, jog jai reikia aštuonerių metų laikotarpio, kad būtų įgyvendinta veiksminga platinimo sistema, ir kad. ji mano galėsianti

tik nuo 2012 m. nutraukti visą neapdorotų deimantų pardavimą *De Beers*, kaip tai matyti iš ieškinio priede pateiktų dokumentų, Komisija nepaaiškina, kodėl tokiam tikslui pasiekti pakaktų šio (trijų metų) laikotarpio.

136 Be to, pažymėtina, kad 2005 m. birželio 3 d., pranešimo apie bendrus susitarimus paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiame leidinyje* dieną, Komisija, laikydamasi įsipareigojimo atsižvelgti į rinkos tyrimo rezultatus, ketino pripažinti privalomais minėtus įsipareigojimus. Taigi Komisija manė, kad šie įsipareigojimai *prima facie* pašalino jos išankstiniame vertinime nurodytas problemas.

137 Trečia, netgi darant prielaidą, kad bendri įsipareigojimai nebuvo tokie, kad pašalintų Komisijos pirma nurodytas problemas, jų pakeitimas taip pat galėjo išspręsti dėl susitarimo, apie kurį pranešta, kylančias konkurencijos problemas, nesant būtinybės šalims nurodyti nuo 2009 m. galutinai nutraukti visus komercinius santykius.

138 Visų pirma būtų galima pritarti 2006 m. vasario 6 d. ieškovės Komisijai adresuotame laiške pasiūlytam pakeitimui, kuris būtų jai leidęs per aukcioną *De Beers* parduoti deimantus, kurių didžiausia metinė vertė – 275 milijonų USD. Toks pakeitimas būtų, pirma, leidęs trečiosioms šalims turėti neribotą prieigą prie *Alrosa* produkcijos ir, antra, ir toliau būtų leidęs pastarajai *ad hoc* pagrindu pardavinėti ribotą kiekį stambiausiam rinkos pirkėjui.

139 Iš tikrųjų Komisija neturi veikti vietoj šalių, kad pakeistų jų pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį pasiūlytus įsipareigojimus siekiant pašalinti jos išankstiniame vertinime nurodytas problemas. Vis dėlto niekas jai nedraudžia pripažinti privalomais tik dalį pasiūlytų įsipareigojimų arba pripažinti juos privalomais tik tam tikra apimtimi. Be to, atrodo, kad šioje byloje per 2005 m. spalio 27 d. susirinkimą Komisija

šalims pasiūlė bendrų įsipareigojimų pakeitimus. Iš esmės ji joms pranešė savo ketinimą priimti Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsniu pagrįstą sprendimą, draudžiantį bet kokius jų komercinius santykius nuo 2009 m., jei jos iki 2005 m. lapkričio mėn. pabaigos nepasiūlys įsipareigojimų šiuo klausimu.

140 Vis dėlto Komisija negali teisėtai šalims nurodyti pateikti įsipareigojimus, viršijančius sprendime, kurį ji galėtų priimti pagal Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnio 1 dalį, išdėstytus reikalavimus. Tačiau šioje byloje, atsižvelgiant į siekiamą tikslą, pagal pastarąją nuostatą priimtas sprendimas, nurodantis *De Beers* nuo 2009 m. neterminuotam laikotarpiui nutraukti bet kokius tiesioginius ir netiesioginius komercinius santykius su *Alrosa*, akivaizdžiai viršija tai, ko Komisija būtų galėjusi pareikalauti laikydamasi proporcingumo principo.

141 Tik išimtinės aplinkybės, nenurodytos sprendime ir neišplaukiančios iš bylos medžiagos, iš esmės gali pateisinti pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 1 dalį priimtame sprendime numatyta absoliutų ir galutinį draudimą įmonėms palaikyti komercinius santykius. Žinoma, kolektyvinės susijusių įmonių dominuojančios padėties atveju negalima atmesti tikimybės, kad aiškus ir paprastas bet kokio sandorio tarp jų uždraudimas gali būti vienintelis būdas užkirsti kelią piktnaudžiavimams. Tačiau, nors Komisija pranešime apie kaltinimus, pateiktame šalims pagal EB 81 straipsnį, davė suprasti, kad tarp *Alrosa* ir *De Beers* gali egzistuoti oligopolija, sprendime pateikta analizė pagrįsta tik *De Beers* dominuojančia padėtimi, o ne galima kolektyvine dviejų įmonių dominuojančia padėtimi. Savo atsiliepime į ieškinį bei per posėdį Komisija patvirtino, kad sprendimas turi būti suprastas būtent taip.

142 Be to, Komisijos atlikto 2003 m. rugsėjo mėn. ieškovės pateiktų įsipareigojimų, bendrų įsipareigojimų ir privalomais pripažintų įsipareigojimų palyginimo negali pakakti įrodyti, jog pastarieji buvo būtini, nes šiuo atveju privalomais pripažintų įsipareigojimų forma nustatytą būtinybę uždrausti reikia vertinti objektyviai atsižvelgiant į Komisijos siekiamą tikslą.

143 Kalbant apie 2003 m. rugsėjo mėn. ieškovės pasiūlytus įsipareigojimus, kuriais Komisija remiasi siekdama pagrįsti priemonės proporcingumą, jie iš tikrųjų numatė visišką komercinių santykių su *De Beers* nutraukimą neribotam laikotarpiui. Tačiau Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, pirma, kad šie įsipareigojimai numatė tokį komercinių santykių nutraukimą nuo 2013 m., o ne nuo 2009 m., o tai *Alrosa* suteiktų ketverius papildomus metus platinimo už NVS ribų sistemai, leidžiančiai jai parduoti anksčiau *De Beers* parduodamą neapdorotų deimantų kiekį, išplėtoti. Tokios sistemos įdiegimas buvo akivaizdžiai būtinas tam, kad tretieji asmenys turėtų prieigą prie *Alrosa* produkcijos ir pastaroji visiškai konkuruotų su *De Beers*. Antra, *Alrosa* atšaukė šiuos įsipareigojimus, motyvuodama, kad jie nebuvo ekonomiškai naudingi. Galiausiai tai, kad tam tikru momentu įmonė dėl jai svarbių priežasčių pasiūlė įsipareigojimus, nereiškia, kad jie gali būti laikomi proporcingais, ir neatleidžia Komisijos nuo pareigos patikrinti jų atitiktį ir būtinybę atsižvelgiant į siekiamą tikslą. Todėl tai, kad 2003 m. rugsėjo mėn. *Alrosa* pasiūlė tam tikrus įsipareigojimus, neturi įtakos sprendimo teisėtumui.

144 Kalbėdama apie 2004 m. gruodžio mėn. šalių pasiūlytus bendrus įsipareigojimus, Komisija juos apibūdina kaip nepakankamus motyvuodama tuo, kad jei *De Beers* ir toliau būtų leista iš *Alrosa* pirkti neapdorotus deimantus už 275 milijonų USD per metus, tai galėtų pastarajai sutrukdyti su ja konkuruoti, nes dėl dviejų trečdalių likusios eksportui skirtos produkcijos jai būtų sunkiau reguliariai tiekti platų deimantų asortimentą. Be to, Komisija mano, kad *De Beers* galėtų ir toliau naudoti *Alrosa* deimantus, kad atliktų pagrindinės rinkos dalyvės vaidmenį.

145 Vis dėlto Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, kad vienintelė Komisijos nurodyta aplinkybė, kuria grindžiamas teiginys, kad *Alrosa* pajėgumai tiekti platų deimantų asortimentą sumažėtų, jeigu maksimalus metinis kiekis, atitinkantis 275 milijonų USD, ir toliau būtų parduodamas *De Beers*, yra nuoroda į pagal EB 81 straipsnį pateikto pranešimo apie kaltinimus 70 punktą. Pagal šį punktą: „*De Beers* <…> turi didelį pranašumą, palyginti su savo konkurentais, ne tik dėl savo dydžio, bet taip pat dėl to, kad ji gali garantuoti geriausią (neapdorotų deimantų) pastovų tiekimą savo klientams. Tai paaiškinama tuo, kad ji turi prieigą prie daugelio skirtingų kasyklų, kuriose išgaunama labai įvairių neapdorotų deimantų, produkcijos ir yra vienintelė gamintoja, kuri turi didelių atsargų“. Tačiau tai nepaaiškina, kodėl *Alrosa* negalėtų užtikrinti pastovaus didelių kiekių neapdorotų deimantų tiekimo, jei ji ir toliau tiektų ribotą kiekį *De Beers*.

146 Be to, netgi darant prielaidą, kad riboto kiekio deimantų pardavimas *De Beers* galėtų pastarajai leisti išlaikyti arba sustiprinti *De Beers* pagrindinės rinkos dalyvės vaidmenį, t. y. dominuojančią padėtį, nebūtinai būtų įrodyta, jog buvo pažeistos konkurencijos taisyklės. Kadangi EB 82 straipsnio tikslas yra ne uždrausti dominuojančias padėtis, o tik piktnaudžiavimus jomis, Komisija negali iš dominuojančios įmonės reikalauti susilaikyti nuo pirkimo, kuris jai leidžia išlaikyti arba sustiprinti savo padėtį rinkoje, jei ji tokiu atveju nesinaudoja su konkurencijos taisyklėmis nesuderinamais metodais. Nors tokią padėtį užimančiai įmonei tenka ypatinga atsakomybė (1983 m. lapkričio 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *NBIM prieš Komisiją*, 322/81, Rink. p. 3461, 57 punktas), dėl to negali būti reikalaujama kelti jos dominuojančios padėties egzistavimo klausimo.

147 Šioje byloje Komisija iš šalių reikalauja nutraukti bet kokius komercinius santykius turėdama aiškų ketinimą susilpninti *De Beers* pagrindinės rinkos dalyvės vaidmenį.

148 Sprendime taip pat *de facto* reikalaujama, jog *Alrosa*, kuriai netaikoma pagal EB 82 straipsnį pradėta procedūra, atliktų svarbius savo struktūros ir veiklos pakeitimus tam, kad už NVS ribų konkuruotų su *De Beers*, ir visa tai padarytų per trejus metus.

149 Taigi Komisija reikalauja, kad netiesiogiai su pagal EB 82 straipsnį pradėta procedūra susijęs ūkio subjektas bendrai atliktų neapdorotų deimantų gamybos ir tiekimo rinkos struktūrinius pakeitimus, o tokia priemonė viršija šioje nuostatoje įtvirtintus Komisijos įgaliojimus.

150 Galiausiai Komisija teigia, kad sandorių sudarymo atviro viešųjų pirkimų konkurso būdu draudimas yra pateisinamas atsižvelgiant į ankstesnę *Alrosa* ir *De Beers* praktiką per „willing buye /willing seller“ pobūdžio *ad hoc* pardavimus. Ji tvirtina, kad galima pagrįstai manyti, kad šie pardavimai leis šalims toliau įgyvendinti susitarimą, apie kurį pranešta, nes tokiu atveju parduoti kiekiai galėtų atitikti minėtame susitarime numatytus kiekius.

151 Šiuo atžvilgiu, netgi darant prielaidą, kad *De Beers* ir *Alrosa* norėjo netiesioginiais būdais išlaikyti susitarime, apie kurį pranešta, numatytas sandorių vertes, Komisija turėjo būdų jų atžvilgiu imtis priemonių, reikalingų konkurencijos taisyklių laikymuisi užtikrinti. Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 2 dalyje būtent numatyta, kad Komisija gali atnaujinti procesą, jei susijusios įmonės nesilaiko savo įsipareigojimų. Taip pat šio reglamento 23 straipsnio 2 dalis jai suteikia galimybę nubausti įmones, kurios nesilaiko įsipareigojimų, kurie pagal reglamento 9 straipsnį priimtu sprendimu tapo privalomi.

152 Be to, jei *ad hoc* pardavimai tarp *De Beers* ir *Alrosa* leistų *De Beers* išlaikyti arba sustiprinti pagrindinės rinkos dalyvės vaidmenį, toks poveikis savaime neprieštarautų konkurencijos taisyklėms, jei šie paradavimai vyktų geriausio pasiūlymo principo pagrindu.

153 Todėl Pirmosios instancijos teismas nepritaria argumentui, kad *Alrosa* palikta galimybė parduoti *De Beers* tam tikrą deimantų kiekį aukcione būtinai sukeltų pavojų įgyvendinant Komisijos siekiamus tikslus. Toks pardavimas leistų, pirma, trečiosioms

šalims turėti prieigą prie *Alrosa* produkcijos tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir *De Beers* ir, antra, *Alrosa* parduoti svarbiausiam rinkoje esančiam pirkėjui. Kadangi Komisija neįrodė, kad *Alrosa* atsižvelgė į kitus kriterijus, nei pasiūlos kokybė per faktiškai atliktą pardavimą aukcione, argumentas, susijęs su pirmenybės teikimu *De Beers* parduodant tokiu būdu, nepagrįstas. Be to, savo 2006 m. vasario 6 d. laiške, kuris iš tikrųjų Komisijai buvo išsiųstas pasibaigus naujiems įsipareigojimams pateikti nustatytam terminui, *Alrosa* siūlė apriboti *De Beers* aukcione parduodamų deimantų vertę iki 275 milijonų USD. Toks apribojimas būtų bent jau sumažinęs Komisijos nurodytą konkurencijos iškraipymo riziką.

154 Iš to matyti, kad šioje byloje buvo įmones mažiau suvaržančių, nei visiškas sandorių uždraudimas, alternatyvių sprendimų ir kad Komisija negalėjo atsisakyti į juos atsižvelgti, remdamasi tariamu jų nustatymo sudėtingumu.

155 Galiausiai, kalbėdamas apie Komisijos argumentą, susijusį su negalutiniu sprendimo pobūdžiu dėl to, kad yra galimybė atnaujinti procesą pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 2 dalį, Pirmosios instancijos teismas pažymi, kad tokia galimybė egzistuoja trimis atvejais: iš esmės pasikeitus kuriam nors faktui, kuriuo sprendimas buvo grindžiamas; susijusioms įmonėms nesilaikant įsipareigojimų ir kai sprendimas pagrįstas neišsamia, neteisinga ar klaidinančia informacija. Kadangi atnaujinimą pagrindžiantys atvejai yra taip išsamiai išvardyti, *Alrosa* negali prašyti atnaujinti proceso dėl ieškinyje išvardytų priežasčių, t. y. dėl proporcingumo principo pažeidimo. Be to, Komisija turėtų diskreciją atsisakyti atnaujinti procesą. Taigi Komisijos argumentas, susijęs su Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 2 dalimi, nepagrįstas.

156 Tokiomis aplinkybėmis ieškovė teisingai teigia, pirma, kad bet kokių jos komercinių sandorių su *De Beers* uždraudimas neribotam terminui akivaizdžiai viršija tai, kas

buvo būtina nagrinėjamam tikslui pasiekti ir, antra, kad egzistavo kitų šiam tikslui proporcingų sprendimų. Tai, kad Komisija naudojosi procedūra, leidžiančia susijusios įmonės pasiūlytus įsipareigojimus pripažinti privalomais, neatleidžia jos nuo proporcingumo principo taikymo, kuris reikalauja, kad būtų *in concreto* patikrintas tinkamas šių tarpinių sprendimų pobūdis.

157 Iš viso to, kas pasakyta, matyti, kad su Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 1 dalimi ir su proporcingumo principu susijęs pagrindas yra pagrįstas ir kad sprendimą reikia panaikinti vien dėl šios priežasties.

158 Vis dėlto, atsižvelgiant į Komisijos turimą kompetenciją vykdyti sprendimus, naikinančius EB 81 ir EB 82 straipsnių pagrindu priimtus sprendimus, šioje byloje taip pat reikia nuspręsti dėl pirmojo ieškovės pagrindo, susijusio su teisės būti išklausytam pažeidimu.

Dėl teisės būti išklausytam pažeidimo

Šalių argumentai

159 Ieškovė teigia, kad sprendimas buvo priimtas pažeidžiant jos teisę būti išklausytai, nes Komisija, pirma, jos neinformavo apie priežastis, dėl kurių, atsižvelgusi į suinteresuotųjų trečiųjų šalių pastabas, manė, kad bendri įsipareigojimai negalėjo pašalinti jos nurodytų problemų ir, antra, neleido jai išdėstyti savo nuomonės šio klausimu.

160 Grįsdama šį pagrindą ji pirmiausiai nurodo, kad teisė būti išklausytam, kokia garantuojama taikant konkurencijos taisyklių procedūrą, Komisijai nustato dvi pareigas. Ši teisė, kurią turi kiekvienas asmuo prieš taikant bet kokią individualią jam nepalankią priemonę, kaip tai paminėta 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje paskelbtos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (OL C 364, 2000, p. 1) 41 straipsnio 2 dalies pirmoje įtraukoje, iš tikrųjų reiškia, kad prieš priimant priemonę suinteresuotiesiems asmenims turi būti suteikta galimybė pateikti savo pastabas dėl kaltinimų, kurie, Komisijos manymu, turi būti taikomi jų atžvilgiu, ir kad šiuo atžvilgiu jie turi būti informuoti apie faktines aplinkybes, kuriomis grindžiami kaltinimai (1966 m. liepos 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Consten prieš Komisiją*, 56/64 ir 58/64, Rink. p. 429) ir išvadas, kurias jais remdamasi daro Komisija (1992 m. kovo 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hüls prieš Komisiją*, T-9/89, Rink. p. II-499, 38 punktas).

161 Taip pat ieškovė tvirtina, kad Komisijos sprendime nurodytos problemos skiriasi nuo tų, kurias ši institucija anksčiau buvo nurodžiusi savo išankstiniame vertinime, pateiktame *Alrosa*.

162 Pirma, Komisija iš tikrųjų nurodė problemas, susijusias su dviem klausimais. Kaip matyti iš pranešimo apie kaltinimus, susijusio su EB 81 ir EEE susitarimo 53 straipsniu, ir trumpo pranešimo, ji nurodė, viena vertus, kad, atrodo, jog susitarimas riboja konkurenciją dėl to, kad *De Beers* palieka sau teisę įgyti pusę *Alrosa* produkcijos ir dėl to, kad sumažina *Alrosa* galimybę rinkoje elgtis kaip nepriklausomai konkurentei. Kita vertus, Komisija nurodė, kad, atrodo, jog susitarimas sukelia piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi dėl to, kad jis iš *De Beers* klientų atima prieigą prie alternatyvaus tiekimo šaltinio ir sustiprina *De Beers* galią rinkoje jos pagrindinio konkurento sąskaita. Atsižvelgdamos į šį išankstinį vertinimą ieškovė ir *De Beers* pasiūlė bendrus įsipareigojimus, kuriuos Komisija iš pradžių ketino pripažinti privalomais.

163 Antra, Komisija pakeitė savo vertinimą. Susipažinusi su suinteresuotųjų trečiųjų šalių pateiktomis pastabomis dėl trumpo pranešimo, kuriose buvo paminėtos kitos šešios su konkurencija susijusios problemos, sprendimo 41 ir 42 konstatuojamose dalyse ji pažymėjo, kad, nors šiose pastabose nebuvo nurodyta jokių naujų atitinkamų problemų, dėl jų bei jos pačios atliktos analizės ji galiausiai nusprendė, kad bendri įsipareigojimai netinkami nurodytoms problemoms pašalinti.

164 Galiausiai ieškovė mano, kad tokiomis aplinkybėmis Komisija turėjo jai suteikti galimybę išdėstyti savo nuomonę ne tik dėl suinteresuotųjų trečiųjų šalių pateiktų pastabų, bet taip pat dėl analizės, kuria remdamasi Komisija manė, kad bendri įsipareigojimai nepakankami ir kad reikia pripažinti privalomais *De Beers* individualius įsipareigojimus. Vis dėlto to nebuvo padaryta.

165 Komisijos prieštaravimai šiuo atžvilgiu nepagrįsti. Pirma, Komisija negali pagrįstai teigti, kaip sprendimo 41 konstatuojamoje dalyje, kad individualūs įsipareigojimai tik sustiprino bendrus įsipareigojimus. Iš tikrųjų absoliutus ir potencialiai galutinis draudimas palaikyti bet kokius komercinius santykius su *De Beers* ekonominiu požiūriu yra visiškai kitokio pobūdžio nei galimybė tęsti tokius santykius, nors ir ribojančiomis sąlygomis. Antra, Komisija negali pagrįstai teigti, kad ieškovė nėra su pagal EB 82 ir EEE susitarimo 54 straipsnius pradėta procedūra susijusi šalis. Iš tikrųjų, kadangi Komisija pati pripažino, jog bylos aplinkybės pateisina, kad ieškovė būtų išklausyta dėl suinteresuotųjų trečiųjų šalių pateiktų pastabų, nebuvo pagrįsta atsisakyti ją išklausyti dėl jos pakeistos analizės.

166 Komisija mano, kad šis pagrindas nepagrįstas.

167 Pirmiausia ji nurodo, kad reikia skirti ieškovės poziciją pagal EB 82 ir EEE susitarimo 54 straipsnius pradėtoje procedūroje ir jos poziciją procedūroje, pradėtoje pagal EB 82 ir EEE susitarimo 54 straipsnius. Pirmoji iš šių procedūrų buvo pradėta prieš *De Beers* ir *Alrosa*, kurios buvo pranešimo apie kaltinimus adresatės, pasiūlė Komisijai bendrus įsipareigojimus ir buvo išklausytos būtent dėl pastabų, kurias pateikė šiais įsipareigojimais suinteresuotosios trečiosios šalys. Vis dėlto neliko jokio intereso tęsti šią procedūrą dėl vėliau *De Beers* pateiktų individualių įsipareigojimų ir todėl ji buvo užbaigta nepriėmus jokio sprendimo. Savo ruožtu antroji procedūra buvo pradėta prieš *De Beers*, o ne ieškovę ir užbaigta sprendimo priėmimu.

168 Komisija toliau tvirtina, kad su konkurencijos taisyklių taikymo procedūra susijusios šalies, t. y. asmens, kurio atžvilgiu ši procedūra yra pradėta ir kuriam gali būti paskirta sankcija, teisinė padėtis turi būti skiriama nuo minėta procedūra suinteresuotų šalių situacijos, t. y. asmenų, kurie gali būti suinteresuoti jos rezultatu, bet kurių atžvilgiu ši procedūra nėra pradėta ir kuriems nebus paskirta sankcija. Teisės būti išklausytam apimtis, kokia išplaukia iš bendrųjų teisės principų ir antrinės teisės nuostatų, nėra tokia pati šioms dviem asmenų kategorijoms.

169 Galiausiai Komisija teigia, kad vienu ar kitu būdu su konkurencijos taisyklių taikymo procedūra susijusių šalių teisinė padėtis yra ypatinga, kai numatoma taikyti Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį. Iš esmės ši nuostata, įtvirtinta tam, kad Komisija galėtų greitai ir veiksmingai užbaigti procedūrą, kai jai pasiūlyti įsipareigojimai gali pašalinti nurodytas problemas, nereiškia, kad Komisija turi išklausyti šalis tik tada, kai taip nėra. Pirmiausia Komisija, užuot teikdama susijusioms šalims pranešimą apie kaltinimus, turi išankstiniame vertinime susijusias įmones informuoti apie, jos manymu,

esančias problemas. Kai šios įmonės Komisijai pateikia įsipareigojimus, kurie, atrodo, pašalina nurodytas problemas, ir ši ketina juos pripažinti privalomais, ji turi suteikti galimybę suinteresuotosioms trečiosioms šalims pateikti savo pastabas šiuo klausimu, *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbdama trumpą pranešimą.

170 Šis paskelbimas nedaro įtakos Komisijos vertinimui ir jos neįpareigoja taikyti Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio. Taigi institucija gali tęsti susijusių šalių pasiūlytų įsipareigojimų vertinimą ir, atsižvelgusi į jį, į suinteresuotųjų trečiųjų šalių galimas pateiktas pastabas bei į bylos aplinkybes, gali nuspręsti šiuos įsipareigojimus pripažinti privalomais arba nurodyti, kad jie nepašalina jos nurodytų problemų, ir nagrinėti naujus susijusių įmonių pasiūlytus įsipareigojimus arba taikyti Reglamento Nr. 1/2003 7 straipsnyje numatytą procedūrą. Taigi ji neturi pareigos priimti sprendimą pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnį.

171 Kadangi šioje byloje ieškovė nėra su procedūra, kurioje Komisija priėmė sprendimą, susijusi šalis, nėra jokio pagrindo jai suteikti teisę naudotis Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsniu ir Reglamento Nr. 773/2004 10–12 straipsniais susijusioms šalims suteiktomis teisėmis.

172 Vis dėlto ieškovė iš tikrųjų naudojosi teise būti išklausyta, kurią užtikrinti šioje procedūroje ji teisiškai galėjo reikalauti. Šios teisės apimtis buvo nustatyta atsižvelgiant į ypatingą ieškovės padėtį šioje byloje. Iš esmės ši padėtis kilo dėl dviejų kartu vykdomų procedūrų, susijusių su karteliais ir piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi pagal Reglamento Nr. 17, vėliau Reglamento Nr. 1/2003 nuostatas. Ji taip pat gali būti paaiškinama tuo, kad buvo pateikti bendri ieškovės ir *De Beers* įsipareigojimai, o po to, atlikus rinkos tyrimą, individualūs *De Beers* įsipareigojimai.

173 Taigi ieškovė buvo informuota, pirma, apie Komisijos išankstiniame susitarimo, apie kurį pranešta, vertinime EB 82 ir EEE susitarimo 54 straipsnių atžvilgiu nurodytas problemas paskelbiant trumpą pranešimą, antra, apie šiuo atžvilgiu suinteresuotųjų trečiųjų šalių pateiktas pastabas ir, trečia, apie individualius *De Beers* įsipareigojimus. Be to, ji turėjo galimybę išdėstyti savo požiūrį į suinteresuotųjų trečiųjų šalių pastabas bei individualių *De Beers* įsipareigojimus ir tai padarė.

174 Be to, neteisinga teigti, kad Komisija atsižvelgė į naujas problemas po trumpo pranešimo paskelbimo ir į suinteresuotųjų trečiųjų šalių gautas pastabas. Iš tikrųjų institucija paprasčiausiai analizavo, ar bendri *Alrosa* ir *De Beers* įsipareigojimai pašalino, ar ne jos nurodytas su susitarimu susijusias problemas. Suinteresuotųjų trečiųjų šalių šiuo atžvilgiu pateiktose pastabose nebuvo iškelta naujų klausimų ir jos patvirtino, kad bendrų įsipareigojimų nepakanka.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

175 Reglamentas Nr. 1/2003 išskiria keletą procedūros Komisijoje dalyvių kategorijų: „suinteresuotosios“ įmonės (7 straipsnis), „pareiškėjos“ (7 ir 27 straipsniai), „susijusios“ įmonės arba šalys (9, 17, 18 straipsniai, 21 straipsnio 1 dalis, 27 straipsnio 2 dalis), „įmonės, kurioms taikoma procedūra“ (27 straipsnio 1 dalis) ir „suinteresuotieji tretieji asmenys“ (27 straipsnio 4 dalis).

176 Iš karto galima teigti, kad ieškovė nėra „pareiškėja“. Be to, dėl jau išdėstytų šiame sprendime priežasčių tik *De Beers* yra „susijusi“ įmonė ir įmonė, kuriai Komisija pagal EB 82 straipsnį taiko procedūrą.

177 Vis dėlto ieškovė taip pat nėra tik „suinteresuotasis trečiasis asmuo“ procedūroje pagal Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 4 dalį. Iš tikrųjų *Alrosa* yra sutarties su *De Beers* šalis ir ilgalaikius dvišalius komercinius santykius, kuriuos nutraukia sprendimas, palaikanti įmonė. Be to, ieškovė dalyvavo dviejose Komisijos po pranešimo apie jos susitarimą su *De Beers* pradėtose procedūrose.

178 Būdas, kuriuo Komisija pradėjo abi su *De Beers* ir *Alrosa* susitarimu susijusias procedūras, pagrindžia šią išvadą.

179 Po to, kai 2003 m. sausio 14 d. buvo pranešta apie susitarimą, Komisija pradėjo dvi procedūras: vieną pagrįstą EB 81 straipsniu, kitą – EB 82 straipsniu. Abi procedūros buvo įregistruotos tuo pačiu numeriu (38.381), kaip tai per posėdį pažymėjo Komisija.

180 Komisija ieškovei išsiuntė pranešimą apie kaltinimus dėl EB 81 straipsniu pagrįstos procedūros ir *De Beers* pranešimus apie kaltinimus, susijusius su abiem procedūromis. Abu pranešimai buvo susiję su susitarimu, kurį *De Beers* ir *Alrosa* ketino sudaryti tęsdamos ilgainiui tarp abiejų šalių susiklosčiusius santykius.

181 Po pranešimo apie kaltinimus ieškovė ir Komisija pradėjo diskusijas, prie kurių vėliau prisijungė *De Beers*, siekdamos pasiekti taikų ginčo sprendimą. 2003 m. kovo 31 d. ieškovė ir *De Beers* Komisijai pateikė bendras pastabas raštu atsakydamos į pagal EB 81 straipsnį priimtą pranešimą apie kaltinimus. Šiose pastabose taip pat nagrinėjamas susitarimo atitikties EB 82 straipsniui klausimas, nors ieškovė negavo *De Beers* skirto pranešimo apie kaltinimus pagal šį straipsnį kopijos.

182 Be to, 2003 m. liepos 7 d. Komisija išklausė ieškovės ir *De Beers* pastabas žodžiu. 2004 m. gruodžio 14 d. ieškovė ir *De Beers* bendrai pateikė įsipareigojimus, skirtus Komisijos nurodytoms problemoms pašalinti.

183 2005 m. birželio 3 d. Pranešime byloje COMP/E-2/38.381 – De Beers – Alrosa, kuriame Komisija nurodė ieškovės ir *De Beers* pasiūlytus bendrus įsipareigojimus ir pasiūlė suinteresuotosioms trečiosioms šalims pateikti savo pastabas, taip pat neišskiriamos dvi procedūros.

184 Reikia pridurti, kad 2005 m. spalio 27 d. ieškovė ir *De Beers* dalyvavo bendrame su Komisija susirinkime, per kurį ši juos informavo apie 21 suinteresuotosios trečiosios šalies pastabas, pateiktas po 2005 m. birželio 3 d. pranešimo.

185 Galiausiai 2006 m. vasario 22 d. laiške Komisija informavo ieškovę, kad su ja susijusi procedūra buvo užbaigta *De Beers* pateikus individualius įsipareigojimus pagal EB 82 straipsnį vykstančioje procedūroje.

186 Priminus šias faktines aplinkybes, matyti, kad Komisijos pagal EB 81 ir 82 straipsnius vykdomos procedūros tiek Komisijos, tiek ieškovės ir *De Beers* visuomet *de facto* buvo laikomos viena procedūra.

187 Šios bylos aplinkybėmis dėl ryšio tarp dviejų Komisijos pradėtų procedūrų bei dėl to, kad sprendime aiškiai minima *Alrosa*, ieškovei procedūroje, vertinamoje bendrai, turėjo būti pripažintos teisės, suteikiamos „susijusiai įmonei“ Reglamento Nr. 1/2003 prasme, nors *stricto sensu* ji tokia nėra laikoma su EB 82 straipsniu susijusioje procedūroje.

188 Reglamento Nr. 1/2003 37 konstatuojamoje dalyje nustatyta, kad juo „pripažįstamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos“, ir kad jis „turėtų būti aiškinamas ir taikomas atsižvelgiant į šias teises ir principus“. Pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 2 dalį kiekvienas asmuo turi teisę būti išklausytas „prieš taikant bet kokią individualią jam nepalankią priemonę“.

189 Taip pat Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad „Proceso metu turi būti gerbiama šalių teisė į gynybą“ ir kad susijusios šalys turi „teisę susipažinti su Komisijos bylos medžiaga“.

190 Galiausiai Reglamento Nr. 773/2004 dėl bylų nagrinėjimo Komisijoje pagal Sutarties 81 ir 82 straipsnius tvarkos 10 konstatuojamoje dalyje numatyta: „siekdama gerbti įmonių teises į gynybą, Komisija turėtų suteikti suinteresuotosioms šalims teisę pasisakyti, kol ji priims sprendimą“.

191 Taip pat reikia priminti, kad teisės į gynybą bet kurioje procedūroje, pradėtoje prieš asmenį, kuri gali baigtis jam nepalankaus akto priėmimu, gerbimas yra pagrindinis Bendrijos teisės principas ir turi būti užtikrintas net ir nesant jokio šios procedūros reglamentavimo (1996 m. spalio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Lisrestal ir kt.*, C-32/95 P, Rink. p. I-5373, 21 punktas).

192 Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, kad 2005 m. birželio 3 d., kai buvo paskelbtas pranešimas, kuriame Komisija nurodė *De Beers* ir ieškovės pasiūlytus bendrus įsipareigojimus, Komisija ketino pripažinti privalomais šiuos įsipareigojimus, įsipareigodama atsižvelgti į konsultacijų su trečiosiomis šalimis rezultatus. Taigi ji manė, kad šie įsipareigojimai *prima facie* pašalina problemas, kurias ji nurodė savo išankstiniame vertinime.

193 Vis dėlto, gavusi trečiųjų šalių komentarus, Komisija padarė išvadą, kad bendri įsipareigojimai nepašalina jos pirma nurodytų problemų ir kad vienintelis galimas sprendimas yra nutraukti visus *Alrosa* ir *De Beers* santykius nuo 2009 metų. Vis dėlto savo sprendimo 41 punkte Komisija patikslina, kad „didžioji dalis šių pastabų patvirtino <…> išankstiniame vertinime (jos) nurodytas problemas konkurencijos srityje, pabrėždama, kad pasiūlyti įsipareigojimai galutinai nepašalins šių problemų“ ir kad šiose trečiųjų šalių pastabose „nebuvo nurodyta naujų svarbių problemų“. Tai reiškia, kad Komisija nepripažino trečiųjų šalių pateiktų naujų kaltinimų svarbiais.

194 Vis dėlto Pirmosios instancijos teismo neįtikina Komisijos teiginys, kad trečiųjų šalių komentarai tik patvirtino jos pirma nurodytas problemas. Iš tikrųjų, jei trečiųjų šalių komentarai nepateikė jokios naujos informacijos, palyginti su Komisijos išankstiniu vertinimu, pastaroji galėjo pagal aplinkybes pripažinti bendrus įsipareigojimus privalomais. Jei, priešingai, trečiosios šalys bendrus įsipareigojimus laikė nepakankamais ir jei jų komentarai lėmė Komisijos sprendimą, kad tik visiškas santykių tarp šalių nutraukimas nuo 2009 m. gali pašalinti jos pirma nurodytas problemas, Komisija turėjo išklausyti šalis dėl šių pastabų bei dėl kitų faktinių aplinkybių, pagrindžiančių jos naują išvadą. Iš tikrųjų reikia pripažinti, kad Komisija gali nukrypti nuo pateikto bendrų įsipareigojimų vertinimo tik jeigu pasikeičia faktinės aplinkybės arba jeigu šis vertinimas buvo atliktas remiantis neteisinga informacija.

195 Tiesa, Komisija gavusi trečiųjų šalių pastabas turėjo teisę manyti, kad šalių pasiūlyti įsipareigojimai nepašalina jos išankstiniame vertinime nurodytų problemų, nes Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 4 dalyje numatytos trečiųjų šalių konsultacijos tikslas yra būtent leisti jai priimti sprendimą, kuris pašalintų jos išankstiniame vertinime nustatytas konkurencijos problemas.

196 Vis dėlto teisės būti išklausytam gerbimas tokiu atveju, koks nagrinėjamas šioje byloje, reikalauja, pirma, kad įmonės, kurios pasiūlė šiuos įsipareigojimus, būtų informuotos apie esmines faktines aplinkybes, kuriomis Komisija remiasi reikalaudama pateikti naujų įsipareigojimų, ir, antra, kad jos galėtų išsakyti savo nuomonę šiuo klausimu. Tačiau šioje byloje ieškovei buvo pateikta tik glausta informacija, susijusi su Komisijos išvadomis, padarytomis atsižvelgiant į trečiųjų šalių pastabas. Per 2005 m. spalio 27 d. susirinkimą Komisija ją paprasčiausiai informavo apie tai, kad trečiųjų šalių komentaruose iš esmės buvo nagrinėjama rinkos atskyrimo rizika bei kartelio tarp *De Beers* ir *Alrosa* rizika ir kad už konkurenciją atsakingas Komisijos narys nagrinėjančios šią bylos medžiagą grupės paprašė nepritarti pateiktiems bendriems įsipareigojimams. Kartu ji gavo trečiųjų šalių pastabų santrauką ir buvo informuota apie įsipareigojimų, kurių Komisija tikėjosi iš šalių, pobūdį po trečiųjų šalių konsultacijos rezultato neigiamo pobūdžio: visų santykių nuo 2009 m. nutraukimas ir naujas įsipareigojimų šiuo pagrindu pasiūlymas iki 2005 m. lapkričio mėn. pabaigos.

197 Be to, suinteresuotosios įmonės pagal Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 2 dalį turi teisę susipažinti su Komisijos bylos medžiaga. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką ši teisė yra viena iš procesinių garantijų, kuriomis siekiama apsaugoti teisę į gynybą, ir ypač užtikrinti teisės būti išklausytam veiksmingą įgyvendinimą (2003 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją*, T-191/98 ir T-212/98–T-214/98, Rink. p. II-3275, 334 punktas ir 2005 m. spalio 25 d. Sprendimas *Groupe Danone prieš Komisiją*, T-38/02, Rink. p. II-4407). Pagal Reglamento Nr. 773/2004 15 straipsnio 1 dalį jos įgyvendinimas susijęs su reikalavimu suinteresuotajai įmonei pateikti Komisijai prašymą šiuo klausimu.

198 Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas pirmiausia konstatuoja, kad šalys sutaria, jog ieškovė paprašė trečiųjų šalių pastabų nekonfidencialios versijos. Tačiau, ieškovės teigimu, šis prašymas buvo pateiktas žodžiu per 2005 m. spalio 27 d. susirinkimą ir pakartotas 2005 m. gruodžio 6 d. laiške, o, Komisijos teigimu, ieškovė paprašė trečiųjų šalių pastabų nekonfidencialios versijos tik 2005 m. gruodžio 6 d., t. y. pasibaigus nustatytam terminui naujiems įsipareigojimams pateikti.

199 Iš bylos medžiagos matyti, kad per 2005 m. spalio 27 d. posėdį atsakydama į ieškovės advokatų klausimą dėl susipažinimo su trečiųjų šalių pastabų nekonfidencialia versija, Komisija nurodė, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 9 straipsnio 1 dalį ji neturi pareigos pateikti ieškovei tokią versiją. Be to, Komisija neginčija, kad šalys per šį susirinkimą diskutavo dėl galimybės susipažinti su šiais dokumentais.

200 Taip pat reikia pažymėti, kad sprendimu privalomais pripažintus individualius įsipareigojimus *De Beers* pateikė 2006 m. sausio 25 d., t. y. pasibaigus 2005 m. lapkričio 30 d. terminui naujiems įsipareigojimams pateikti, kurį Komisija nurodė per 2005 m. spalio 27 d. susirinkimą. Tokiomis aplinkybėmis negalima teigti, kad po 2005 m. lapkričio 30 d. *Alrosa* ir *De Beers* nebegalėjo pateikti naujų bendrų įsipareigojimų pasiūlymų nei kad po šios datos prašymas susipažinti su trečiųjų šalių pastabomis neturėtų ieškovei jokios praktinės reikšmės.

201 Gavusi 2005 m. gruodžio 6 d. ieškovės raštu pateiktą formalų prašymą Komisija nekonfidencialią trečiųjų šalių pastabų versiją perdavė tik 2006 m. sausio 26 d., t. y. praėjus daugiau nei šešioms savaitėms nuo ieškovės šiuo atžvilgiu formalaus prašymo pateikimo ir praėjus daugiau nei trims mėnesiams nuo 2005 m. spalio 27 d. susirinkimo, per kurį šalys diskutavo dėl susipažinimo su nekonfidencialia trečiųjų šalių pastabų versija. Pirmosios instancijos teismas taip pat konstatuoja, kad šie dokumentai ieškovei buvo perduoti kartu su *De Beers* individualių įsipareigojimų kopija, dėl to ieškovė negalėjo naudingai pateikti atsakymo ir pasiūlyti kartu su *De Beers* naujų bendrų įsipareigojimų.

202 Trečiųjų šalių pastabos buvo labai svarbios procedūrai, nes Komisija į jas atsižvelgė darydama išvadą, kad rinkos tyrimas davė neigiamų rezultatų ir kad tik visų komercinių santykių nutraukimas nuo 2009 m. yra priimtinas sprendimas. Iš tikrųjų pagal sprendimo 42 punktą „dėl šių pastabų bei pačios Komisijos padarytos analizės ši paprašė šalių pakeisti jų pasiūlytus įsipareigojimus“.

203 Iš to matyti, kad tokiomis kaip šios bylos aplinkybėmis ieškovė turėjo teisę būti išklausyta dėl *De Beers* individualių įsipareigojimų, kuriuos Komisija ketino pripažinti privalomais per pagal EB 82 straipsnį pradėtą procedūrą ir kad ji neturėjo galimybės visiškai pasinaudoti šia teise, net jeigu šioje byloje apimtis, kuria toks pažeidimas galėjo paveikti Komisijos sprendimą, negali būti tiksliai nustatyta.

204 Todėl išsamumo tikslais nagrinėtas pirmasis ieškinio pagrindas taip pat pagrįstas.

205 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad sprendimą reikia panaikinti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

206 Pagal Pirmosios instancijos procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija pralaimėjo bylą, be savo bylinėjimosi išlaidų, ji turi padengti ieškovės bylinėjimosi išlaidas pagal jos pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (ketvirtoji išplėstinė kolegija)

nusprendžia:

1. **Panaikinti 2006 m. vasario 22 d. Komisijos sprendimą 2006/520/EB dėl procedūros pagal (EB) 82 straipsnį ir EEE susitarimo 54 straipsnį (Byla COMP/B-2/38.381 – De Beers).**

2. **Priteisti iš Komisijos jos ir *Alrosa Company Ltd.* patirtas bylinėjimosi išlaidas.**

Legal Wiszniewska-Białecka Vadapalas

Moavero Milanesi Wahl

Paskelbta 2007 m. liepos 11 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Kancleris Pirmininkas

E. Coulon H. Legal